

DEN *danske*
STJERNE

November 1978 · 127. årgang · Nummer 11

CHURCH OF FREEDOM
ESTABLISHED 1786
BY THE PEOPLE OF THE TOWN OF
NEW BRITAIN, CONNECTICUT
IN WITNESS WHEREOF
THEY HAVE CAUSED THESE
ARTICLES TO BE PUBLICLY
READ AND SIGNED BY
THEIR AUTHORIZED
OFFICERS

Det øverste Præsidentskab: Spencer W. Kimball, N. Eldon Tanner, Marion G. Romney.

De tolv Råd: Ezra Taft Benson, Mark E. Petersen, LeGrand Richards, Howard W. Hunter, Gordon B. Hinckley, Thomas S. Monson, Boyd K. Packer, Marvin J. Ashton, Bruce R. McConkie, L. Tom Perry, David B. Haight, James E. Faust.

Rådgivende komité: Gordon B. Hinckley, Marvin J. Ashton, L. Tom Perry, Marion D. Hanks, James A. Cullimore, Robert D. Hales. — **Redaktør af kirkens magasiner:** Dean L. Larsen.

International Magazines redaktion: Larry A. Hiller, Carol Larsen, Roger Gylling.

Den danske Stjernes redaktion: Jørgen Ljungström, Translations Services, Vodroffsvej 7, DK-1900 København V.

Korrespondenter: Københavns Stav: —. Den danske Mission: —.

Inholdsfortegnelse

Guds lignelse. <i>Marion G. Romney</i>	2
Hvordan man kan blive en fuldtidsfar. <i>Orson Scott Card</i>	5
Brændoffer. <i>Thomas J. Griffith</i>	10
Joseph Smiths læge. <i>LeRoy S. Wirthlin</i>	12
Deres livs bedste dage. <i>Jay A. Parry</i>	15
Spørgsmål og svar.	20
John Taylor — Et brev fra landflygtigheden.	27
Teenage-Pioner. <i>Gordon Irving</i>	31

Børnestjernen

Jeg er Guds kære barn. <i>Robert D. Hales</i>	1
Fra ven til ven. <i>J. Richard Clarke</i>	5
Tal gåde. <i>Carol Conner</i>	8

Abonnement:

Tegnes gennem wards/grensrepræsentanten: 12 numre dkr. 48.00

Nævnte priser er incl. moms og porto.

Betaling over gire 3120988 til Distributions Centret, Smedevangen 9, DK-3540 Lyngø.

United States and Canada: \$ 8.00 (surface mail).

© 1978 by the Corporation of the President of the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints.
All rights reserved.

Distributions Centret, Smedevangen 9, DK-3540 Lyngø.

Det første tempel i kirken blev indviet i 1836 i Kirtland i staten Ohio, hvor kirkens hovedsæde dengang var. Det blev kun benyttet i to år og efterladt, da forfølgelser tvang mormonerne ud af staten. Templet: står der stadig men øjes ikke længere af kirken.

Budskab fra Det øverste Præsidentskab

Guds lignelse

Præsident Marion G. Romney
Andenrådgiver i Det øverste
Præsidentskab

I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden . . .

„Gud gjorde de vildtlevende dyr efter deres arter, kvæget efter dets arter og alt jordens kryb efter dets arter. Og Gud så, at det var godt.

Derpå sagde Gud: Lad os gøre mennesker i vort billede, så de ligner os, til at herske over havets fisk og himmelens fugle, kvæget og alle vildtlevende dyr på jorden og alt kryb, der kryber på jorden!

Og Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem;

og Gud velsignede dem, og Gud sagde til dem: „Bliv frugtbare og mangfoldige og opfyld jorden, gør eder til herre over den!“ (1. Mosebog 1:1, 25-28).

Det var den måde, hvorpå Herren skabte forholdet mellem den første ægtemand og hans hustru. Som sådan var folk skabt i hans lignelse, mænd og kvinder. De blev forenet til ét — hver som en del af den anden. Han instruerede dem sammen. Det sprog, han brugte, gjaldt dem begge i lige grad. I Herren er kvinden intet uden manden og manden intet uden kvinden. (Se 1. Kor. 11:11). Ægtemænd og hustruer bør aldrig glemme disse grundprincipper. De

bør altid huske deres forhold til hinanden og formålet med det.

De bør være ét i harmoni, respekt og gensidig hensyntagen. Ingen af dem bør planlægge eller følge en uafhængig handlingskurs. De bør konsultere hinanden og bede og bestemme sammen.

I styrelsen af deres hjem og børn, bør mand og hustru rådføre sig med hinanden i venlighed, kærlighed, tålmodighed og forståelse.

Den tiltagende nedbrydelse af moralstandarder og den perverterede levemåde i vort samfund må ikke få lov til at få indpas i vore hjem eller forandre vore standarder eller vort indbyrdes forhold. Vi må ikke lade selviske, personlige ambitioner for selvforherligelse svække vores enhed. Husk at hverken hustruen eller ægtemanden er den andens slave. Mænd og hustruer er lige partnere, og det gælder især sidste dages hellige ægtemænd og hustruer. De bør betragte sig som sådanne og behandle hinanden på den måde i dette liv, hvorefter de vil gøre det også i evigheden.

Som det allerede er blevet sagt: „Manden er i Herren intet uden kvinden, og ej heller er kvinden intet uden manden i Herrens øjne . . . ingen mand kan blive frelst og

ophøjet i Guds rige uden kvinden, og ingen kvinde kan nå fuldkommenhed og ophøjelse i Guds rige alene . . . Gud gjorde manden i sit eget billede og lighed, mand og kvinde, og i deres skabelse var det tiltænkt, at de skulle forenes sammen i hellige ægteskabsbånd, og den ene er ikke fuldkommen uden den anden" (Joseph F. Smith „Gospel Doctrine“, s. 272).

Kvinden er ikke manden underlegen. Det er selvfølgelig rigtigt, at manden bærer præstedømmet og i den rigtige udøvelse af præstedømmet præsiderer i hjemmet. Men det skal han gøre i samme ånd, som Kristus præsiderer over sin kirke. Om dette emne har profeten Joseph Smith instrueret de hellige med ord, der er taget fra Det nye Testamente, således:

„I hustruer skal underordne jer under jeres mænd som under Herren;“

thi en mand er sin hustrus hoved, ligesom Kristus er kirkens hoved, han som er sit legemes frelser.

Ja ligesom kirken underordner sig under Kristus, skal også hustruerne underordne sig under deres mænd i alt.

I mænd! elsk jeres hustruer, ligesom Kristus elskede kirken og gav sig selv hen for den,

for at han kunne hellige den, idet han rensede den i vandbadet ved ordet,

og for at han således kunne fremstille kirken for sit åsyn som herlig, uden plet eller rynke eller andet sådant, nej, den skulle være hellig og dadelfri.

På samme måde bør mændene elske deres hustruer som deres egne lemmer; den, som elsker sin hustru, elsker sig selv.

Ingen har jo nogen sinde hadet sit eget kød, men han giver det føde og har omhu for det, ligesom Kristus har for kirken,

fordi vi er læmmer på hans legeme. „Derfor skal en mand forlade sin fader og moder og holde sig til sin hustru, og de to skal være ét kød“ (Efes. 5:22-31).

„I hustruer skal underordne jer under jeres mænd som det sømmer sig i Herren. I mænd; elsk jeres hustruer, og vær ikke bitre imod dem. I børn; adlyd jeres forældre i alt, thi det er Herren velbehageligt. I fædre; lad være at opirre jeres børn, for at de ikke skal blive forskræmte“ (*Profeten Joseph Smiths Lærdomme*, s. 103).

Manden må ikke benytte sin præstedømmelige myndighed egenmægtigt, og han må heller ikke bruge den til at true sin hustru.

Præsident Joseph F. Smith sagde:
„Hvis der er nogen mand, der for-
tjener den almægtige Guds straf, er
det den mand, der negligerer sit
barns mor, hans hustru, den, som
gang på gang har sat sit eget liv
på spil for ham og hans børn. Det
gælder naturligvis forudsat, at hus-
truen er en ren og trofast mor og
hustru“ (*Gospel Doctrine*, s. 313).

„Ingen magt eller indflydelse kan
eller bør udøves i kraft af præ-
stedømmet uden gennem overbevis-
ning, langmodighed, mildhed, sagt-
modighed og uskrøtset kærlighed“
(L&P. 121:41).

Det forekommer efter hele teksten,
at dette skriftsted gælder, hvor en
præstedømmebærer har at gøre med
mennesker. Det gælder i udpræget
grad, når en præstedømmebærer har
at gøre med sin hustru.

„Jesu Kristi evangelium er kærlig-

hedens lov, og kærlighed til Gud af
fuldt hjerte og sind er den største
befaling, og den næste er lig den:
elsk din næste som dig selv. Det ...
bør erindres i det ægteskabelige
forhold, for selvom det er sagt, at en
kvindes attrå skal være til hendes
ægte mand, og at han skal herske
over hende, så er det meningen, at
det skal ske i kærlighed og ikke
tyranni. Gud regerer aldrig tyrannisk,
undtagen når mennesker korrumpere
sig selv i den grad, at de ikke
er værdige at leve“ (*Gospel Doctrine*,
s. 274).

„Gud skabte mennesket i sit billede;
i Guds billede skabte han det, som
mand og kvinde skabte han dem“
(1. Mosebog 1:27).

Lad os, mænd og hustruer, stræbe
efter fortsat at være hans billede ved
at efterleve kærlighedsloven. For
Gud er kærlighed.

Ægtemænd og hustruer bør altid huske deres
forhold til hinanden og formålet med det. De bør
være ét i harmoni, respekt og gensidig
hensyntagen. Ingen af dem bør planlægge eller
følge en uafhængig handlingskurs.

HVORDAN MAN KAN BLIVE EN FULDTIDSFAR

Orson Scott Card

„Jeg starter gerne dagen med et roligt løb, og en gang imellen står min seksårige søn tidligt op for at løbe sammen med mig. Han kan ikke løbe så langt, som jeg gør det, så han standser op på et bestemt sted og venter dér, så vi kan følges ad på tilbagevejen. Vi snakker sammen, mens vi løber.

Min søn, der går i anden klasse har et hæfte, hvori han gemmer alle sine skoleting. Sommetider sidder vi om morgenen og gennemgår hans hæfte. Han fortæller mig om hver eneste ting, han har lavet. Det bliver måske til femten eller tyve minutter hver gang, men hvert eneste sekund forekommer mig kostbart.

Jeg rejser meget til nærliggende byer, og sommetider går turen læn- gere væk. Den tid borte fra familien er frygtelig, undtagen at jeg sædvan- ligvis tager et af børnene med mig. Når de bliver ældre, lader jeg dem også køre vognen. I de timer sam- men, genopbygger vi det, der måtte være gået tabt i de foregående uger, hvor jeg har haft travlt.“

I den tid, hvor travlt optagne fædre synes at finde mindre og mindre tid at tilbringe sammen med deres op- voksende børn – en kendsgerning, der har undermineret familieenhedens styrke – er det opmuntrende at finde fædre som denne, der tager kostbare minutter og timer ud af deres travle tilværelse og giver deres børn, som ser op til dem, som elsker dem, og som har brug for dem.

Og endnu mere opmuntrende er det, når disse fædre er biskopper – nogle af de mest optagne mænd i kirken. De er også bemærkelses- værdigt succesrige i deres karriere. Og alligevel er de og deres hustruer fast besluttede på, at ingen af disse ønsker og pligter skal få lov til at gribe forstyrrende ind i opfyldelsen af de behov, som deres børn har.

„Måske skal man sørge for at blive far noget hurtigere,“ sagde biskop Robert M. Pixton fra Orlando andet ward Florida. „Og jeg har lagt mærke til, at det, som jeg for nogle år siden selv ville have gjort, det gør jeg nu sammen med en eller to af mine børn. Jeg får stadigvæk det altsam- men gjort – men børnene ved, at jeg elsker dem, og at de vil få lejlighed til at være sammen med mig.“

Dette forekommer at være nøglen til disse fædres succes med deres børn: De får det mest mulige ud af den

smule fritid, de har; og de involverer deres børn så ofte, de kan, i den tid, de ikke har fri.

AT VÆRE EN FAR HURTIGERE

„Når jeg kikker på min kalender og ser, at der et sted er en friaften,“ siger biskop John F. Irwin fra Detroit andet ward i staten Michigan, „prøver jeg at holde den fri – så jeg kan tilbringe den derhjemme. Jeg tror nok, at de aftener, hvor jeg arbejder, ville blive mindre hektiske, hvis jeg begrænsede mig til at gøre bare to eller tre ting hver aften. Men når jeg får mere fra hånden nogle få aftener, giver det mig flere aftener fri til at være hjemme hos min kone og børnene.“

At planlægge tiden er vigtig. Hver gang jeg stiller spørgsmålet: „Hvor- dan får du tid til dine børn?“ er det første svar jeg får: „Selvfølgelig er familieaftenen hellig og ubrydelig.“ „Mandag aften er der ingen, der ringer eller besøger os,“ sagde biskop Ara Call fra Santa Clara andet ward i staten Californien: „Den søndag jeg blev biskop, sagde jeg fra talerstolen, at mandag aften var jeg ikke til rådighed, medmindre naturligvis i en nødsituation.“

Men familiehjemmeaftenen er kun begyndelsen. „Hver uge har jeg en samtale med mine børn.“ Var der mange, der sagde. Og ikke få af dem fremhævede, at mens nogle af disse samtaler var af åndelig natur, så var andre af den slags, der drejer sig om, „hvordan går det.“ „Vi taler om karakterer, om arbejdet i skolen om deres venner, om deres interesser – hvadsomhelst, der interesserer dem. Det er kommet så vidt, at de spørger mig: „Far, hvornår kan vi holde et interview?“

Biskop Todd Christofferson gør disse interviews mere uformelle end de fleste: „I den ugentlige kom-sammen gør vi lige nøjagtigt, hvad de vil. Sædvanligvis ender det med, at vi snakker – men hvis de ønsker, at jeg skal hjælpe dem med bygge en fly-model eller bare at spille bold et stykke tid, så gør vi det.“

„Hvis man bare prøver hårdt nok,“ siger biskop Richard P. Halvorsen fra Overland Park andet ward i Kansas, „kan man gøre en forfærdelig masse på bare en halv time. Det tager ikke lang tid at blive venner. Prøv bare at standse op og betragt dine nærmeste venner. De behøver ikke at bruge time efter time sammen med sig for at vise deres interesse. Bare et par minutter eller at gøre et eller andet, der visser den pågældende, at han betyder noget – selvom det ikke overflødiggør behovet for at tilbringe længere tid sammen en gang imellem.“

„Tonefaldet er især vigtigt. Jeg prøver på aldrig at synes utålmodig eller travlt optaget – Jeg har opdaget, at det ikke tager længere tid at lytte til, hvad mine børn har at sige, end det ville tage at forklare dem, hvorfor deres far ikke har tid til at lytte lige nu.“

Præsident Jack L. Green fra Sterling Park gren i Virginia har fundet et andet problem: hans halvvoxsne børn har ikke meget tid til overs for ham. Og løsningen?“ Jeg prøver så vidt muligt at få tid til at køre dem og deres venner til deres aftaler og aktiviteter. På den måde får jeg mulighed for at være sammen med dem og kommer til at kende deres venner og at lytte til dem, når de taler med deres venner. Når jeg så senere ta-

ler med dem, ved jeg, hvad og hvem de unge mennesker taler om.“

„Men med mindre børn,“ siger præsident Green, „finder jeg, at tidspunktet, lige efter at jeg kommer hjem fra arbejde, er bedst. Som regel er aftensmaden ikke parat, og de yngste børn er utålmodige, når far kommer hjem. Så tager jeg dem på skødet eller foretager mig et eller andet sammen med dem bare et kort stykke tid.“

Og biskop Pixton har fundet frem til en anden idéel mulighed: Sengetid. Hans kone Barbara siger: „Når han er hjemme om aftenen, bruger han gerne hele aftenen med at lægge børnene i seng den ene efter den anden. Det går langsomt – han taler længe med hver enkelt. Som regel bruger jeg ikke så megen tid med dem enkeltvis. Og han spiller sommetider på klaveret for de yngre, og de danser. Det elsker de.“

„Jeg er heldig,“ siger biskop Milo Le Baron fra Mesa femtende ward i Arizona. „Jeg har haft et arbejde, der muliggjorde, at jeg kunne engagere mine egne børn til deltidsarbejde. Det har gjort de ti minutters kørsel fra arbejdet og hjem hver dag til noget meget værdifuldt – bare dem og mig alene i vognen, hvor vi kan tale sammen i de få minutter.“

Og så er der ferierne. Hvadenten vi tager campingvognen, kører landet igennem på kryds og tværs, bygger til på huset, eller bare sammen arbejder i huset og haven, så er ferietid gerne det samme som familietid. Biskop Lloyd D. Wilson fra Pacifica ward i Californien er fanatisk lejr-sportsmand og lystfisker – men han har også fundet en ret enestående måde at tilbringe en ferie. „For nogle år siden tog min ældste søn, som da

var i sidste klasse, min anden søn og en af deres venner, med mig på en cykeltur, der gik fra Ely i staten Nevada til Colorado City i staten af samme navn. Vi kørte så langt, vi kunne holde ud en dag ad gangen, og nogle dage blev det til mere end 225 km. Vi havde planlagt det sammen, og det kom til at betyde en hel del for os allesammen.“

Om at tilpasse sig

Men der er tidspunkter, hvor selv den mest omhyggelige planlægning må kasseres. En otte-dages forretningsrejse, der kommer uventet; en pludselig travlhed i forretningen eller på kontoret, der nødvendiggør overarbejde; uventet tidlig høst; skifteholdsarbejde — det kan alt sammen forhindre en far i at være hjemme i dagervis og i week-end'erne. Og medmindre han opgiver sit arbejde, er der ikke noget, en far kan gøre ved det!

„Hvad rigtigt gjorde du?“ spurgte jeg præsident Robert C. Witt fra Midland Michigan stav.

„Jeg valgte en god kone“, svarede han. Og det er ofte nøglen til en travl far's succes med familien. Intet kan erstatte faderen i hjemmet — når kravene fra arbejdet eller kaldelser i kirken holder faderen væk fra børnene over længere tid, gør deres mors indstilling hele udslaget.

En biskops kone sagde: „Da min mand blev biskop, var det i begyndelsen svært for mig, fordi jeg pludselig opdagede, at jeg måtte gøre alt arbejdet i haven — plus alt det inde i huset. Han var der simpelthen ikke, så jeg måtte gøre det altsammen.“ Hendes mand samtykkede. „Det lægger en masse byrder på min hustru. Men det giver også mig et vigtigt ansvar. Jeg kommer til at

erindre, at når jeg kommer hjem, og opvasken fra dagen før endnu står urørt i vasken, og dagligstuen er ét rod, og græsplænen trænger til at slåes, så må jeg aldrig, aldrig gøre vrøvl. I stedet må jeg træde til og hjælpe — og kalde nogle af børnene ind, så også de kan hjælpe. Min hustru gør aldrig vrøvl over det, jeg foretager mig, så hvorfor skulle jeg kritisere det, hun gør?“

Biskop Halvorsen mener, at børnenes indstilling til far'ens fravær omhyggeligt må påvirkes. „Jeg er meget omhyggelig med aldrig at sige sådan noget som, ‚Far kan ikke lege med dig lige nu for jeg skal til et møde i kirken‘. Jeg ønsker ikke, at de skal få afsmag for kirken, fordi den holder deres far borte fra hjemmet. Så hvad jeg prøver at gøre i den situation er at tilbringe nogle få minutter med dem og sætte dem i gang med et spil eller en leg, og så sige til dem, at jeg kommer til at løbe. Og jeg siger aldrig, at jeg skal til et møde — men hvad det er for noget, vi skal behandle, og hvorfor det er så vigtigt.“

„Når jeg fortæller dem lidt om, hvorfor jeg skal gå, forstår de det bedre. Og når jeg tager tid til at lege med dem et øjeblik, forstår de, at jeg ønsker at være sammen med dem. De føler sig ikke skubbet til side eller ignoreret.“

Hustruens og børnenes indstilling er vigtige faktorer til at kompensere for en travlt optaget fars hyppige fravær. Men lige så vigtig er far'ens egen indstilling.

„Der er nogle, der hvor jeg arbejder,“ sagde en universitetsprofessor, som også er biskop for et ward i Californien, „som er meget stolte over alt det overarbejde, de udfører.“

De arbejder til langt ud på natten. De går altid på biblioteket. Deres arbejde offentliggøres regelmæssigt. De har succes i deres profession. „Men de betaler en pris derfor. „De fortæller mig, at de gør det for deres families skyld . . . men jeg ser mangt og meget ske, som synes at modsige den begrundelse.“

En sidste dages hellig far må, uanset hvor travlt han har i kirken og i kraft af sit daglige arbejde, gøre sig klart, hvor han helst vil være. Selvfølgelig er det ønskværdigt at udmærke sig inden for sit fag. Og Herren forventer, at vi allesammen gør noget ud af de kaldelser, vi har i kirken. „Men intet kommer før min familie,“ siger biskop Robert E. Sorensen, jr, fra Linda Mar Ward i California: „Der findes dem, der helst ser, at jeg giver mit arbejde førstprioritet. Men arbejdet kommer i tredje række, nemlig efter min familie og min kirke. Og mine kolleger og foresatte forstår det princip nu. Jeg opfylder mine forpligtelser over for dem, og

jeg snyder ikke for noget af mit arbejde eller undslår mig for noget af det — jeg er ikke blevet kritiseret for min indsats. De er klare over, at lørdagene ser de mig ikke på kontoret — jeg vil være sammen med min familie og mit ward. Og alt det passer endnu bedre på søndagene.“

Mange af disse travlt optagne mænd nævnedes den forbavselse, som medarbejdere gav udtryk for, når de blev klare over, at der var noget, der var vigtigere end at få succes og tjene en masse penge. Men de udviste kun ringe fjendtlighed. „Når alt kommer til alt,“ sagde en biskop, „har min chef og mine kammerater også familier. Og efter en tids forløb lagde jeg mærke til, at også de blev hjemme-tiere. Og mærkeligt nok ophørte verden ikke med at køre rundt, fordi de holdt op med at arbejde over.“

Ja, i virkeligheden er det sådan, at verden først rigtigt begynder at fungere — når du er hjemme hos din familie.“

„Det tager ikke længere tid at høre, hvad mine børn har at sige, end det ville tage at forklare dem, hvorfor far ikke lige nu har tid til at høre efter.“

BRÆNDOFFER

Thomas J. Griffith

Enhver, som den efterårsaften var kommet forbi Emrys Davis hus, ville være standset op for at snuse til den særlige duft, der kom fra skorstenen. Den var anderledes end den sædvanlige kulrøg. Hvis de havde været inde for, ville de have set noget, der næsten ikke var til at tro på.

Men lad os først se lidt nærmere på mr. Emrys Davis. Han var født og boede endnu i en lille landsby i Wales med et navn, som kun folk fra Wales kan udtale. Hans liv var enkelt. Han arbejdede som kontorist ved en nærliggende kulmine, og flere aftener om ugen besøgte han den lokale kro for at drikke en halv liter øl og se på, at hans kammerater fra landsbyen spillede billiard eller kastede med pile.

Andre aftener blev han hjemme og læste i sin Bibel. For inderst inde var Emrys Davis en religiøs mand. Han havde ved en bestemt lejlighed talt med en præst fra en lokal kirke og var blevet indbudt til at blive medlem. Det havde han dog nægtet og havde irriteret præsten ved at sige, at hans prædikener kun var fine ord og ikke stemte overens med skrifterne. Det var flere år siden nu, og der var ikke kommet yderligere indbydelser.

En tragedie havde ramt ham, da hans elskede hustru efter blot to års ægteskab var død i barselseng. På en eller anden måde kunne han ikke få sig selv til at tro, at han og Gwey-

neth, som han holdt så meget af, aldrig mere skulle ses.

Den bestemte aften, da han sad ved arnen og læste i sin Bibel, lød der en banken på døren. Da han åbnede den, stod der to unge mænd foran ham. Endnu før han nåede at spørge, hvad de ønskede, sagde den ene af dem: „Vi er missionærer for Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige. Vi vil gerne have lov til at fortælle om vores kirke og lære.“

Emry Davis var lige ved at lukke døren i for dem, idet han tænkte som så: „Deres prædikener er nok bare lige så fine ord,“ men så så han nærmere på de unge mænd. Der var noget anderledes ved dem, som han ikke straks kunne forstå, hvad var. Men i deres ansigter så han sandhed, oprigtighed og mod.

Stik imod sin stædige wallisiske opdragelse hørte han sig selv sige: „Kom indenfor.“ Mens flammerne fra ilden afspejlede i deres ansigter, fortalte de to unge mænd ham en historie, der fik Bibelen til at blive levende. Hvad han først havde troet blot ville blive flere fine ord, var noget, der kom til at indvirke på hele hans væsen. Ved midnatstid forlod de unge mænd ham med indbydelse til at vende tilbage.

Nogle få aftener senere kom de til-

bage og fortsatte den evangeliske diskussion. Og så kom der fortryllende aftener, hvor hans hjertes bønner blev besvaret, Missionærerne forklarede ham loven om evigt ægteskab, at han og hans afdøde hustru kunne genforenes gennem antagelse og efterlevelse af evangeliets forkyndelse og ved at blive beseglet i Herrens tempel.

Selve hans inderste syntes at komme til live, og han vidste, at han havde fundet sandheden. Men der var dog én ting, han måtte overvinde, før han kunne blive døbt: han elskede sin tobak. Øllet på kroen ville ikke blive noget problem, men i årenes løb havde han samlet sig en hel lille samling af piber. Der var både bruyere-piber og ler-piber og piber fra forskellige lande. De var blevet til en del af hans liv.

Han havde bedt om at måtte blive døbt, men nu spekulerede han på, om han havde mod nok til at overvinde den del af sit liv. Piberne var anbragt i et glasskab, som stod på kaminhylden. Og dér kikkede de ned på ham som et afgudsbillede, der søgte tilbedelse.

Den aften knælede han ved siden af sin seng og bad om et svar. Da mor-

genen kom med lyset skinnende over de wallisiske bjerge, kom også svaret til ham. Herren havde gennem sin profet sagt, at tobak ikke er godt for mennesket, og at Guds Ånd ikke kan dvæle i urene tabernakler.

Den næste søndag indbød Emrys Davis efter nadvermødet sin grens medlemmer til at besøge han hjemme. Han havde lavet wallisisk kage og lemonade, og efter at forfriskningerne var blevet serveret, bad han om sine gæsters opmærksomhed.

„I nogen tid,“ sagde han, „har jeg stået over for et vanskeligt problem; men da vi i aften sang afslutnings-salmen, kom løsningen til mig. Vi sang: „Ofre nedkalder himlens velsignelser.“ Og så forklarede han problemet med piberne.

Da han var færdig, rakte han op mod kaminhylden og tog skabet med piberne. En for en kastede han dem ind i ilden og betragtede dem, mens de blev ædt af flammerne.

Omkring ham stod missionærerne og bag ham grenens medlemmer. Og udenfor blev luften krydret af duftene fra de brændende, fine piber — men indenfor dvælede Guds Ånd.

JOSEPH SMITHS LÆGE

LeRoy S. Wirthlin

Kirkens medlemmer har altid været begejstret for historien om den otte-årige Joseph Smiths mod, dengang da hans ben blev betændt, og det syntes som om den eneste løsning var, at benet skulle amputeres. Vi husker hans villighed til at udholde smerten ved en alternativ operation, når blot han kunne få lov til at holde

fast i sin fars arm, istedet for at blive bedøvet med alkohol. Som læge har jeg altid spekuleret over Joseph Smiths operation og især over Joseph Smiths læger, der med held gennemførte den.

Det var dog i 1813 og i den mest øde del af staten New Hampshire. Betændelsen i Josephs ben (oste-

omyelitis) opstod efter en epidemi af tyfus, som angreb alle børnene i Smith-familien. Dengang og lige til opdagelsen af antibiotika i vort århundrede, var benmarvsbetændelse en meget alvorlig sag. Lige siden Hippokrates' dage i oldtidens Grækenland har standardbehandlingen været en meget enkel anvendelse af grødomslag og plastre på det angrebne sted. Det havde kun liden virkning: når der forekommer infektion i knoglen, vil store stykker af knoglen dø, og legemet, der udvikler nyt knoglemateriale, omkredser det døde materiale med et nyt, levende lag. Uvægerligt vil den døde knogle udskilles og placeres midt i den tomme hulning, hvor den bestandigt vil udskille væske og sprede betændelsen til andre dele af kroppen, hvorefter døden vil indtræffe. Sædvanligvis vil det i de senere stadier være nødvendigt at amputere benet. I 1874 blev operationsteknikken, med det formål at fjerne de døde dele og gøre afsondring af væske mulig, beskrevet og almindeligt anerkendt. Den form for operation, kendt som sequestrectomy, blev standard procedure efter den første verdenskrig. Men det var et århundrede senere. Her er imidlertid Lucy Mack Smiths beskrivelse af operationen i 1813:

„Lægerne begyndte at opere ved at bore ind i hans knogle, først på den side, hvor det var angrebet, og derefter på den anden side, hvorefter de brækkede et stykke af med et par pincetter. På den måde tog de store stykker knogle væk.“

Hvad Lucy Smith her har beskrevet, er den teknik, der blev kendt i 1874! Hvordan var en sådan kirurgisk bedrift mulig treds år før sin tid i det ganske lille samfund, der kaldtes Lebanon i staten New Hampshire?

Svaret er et, som sidste dages helige næppe vil kalde tilfældig. I en lidet kendt note til Manuscript History of the Church har Joseph Smith nævnt sine læger ved navn: „Smith, Stone og Perkins“ fra Dartmouth Medical School i Hanover, New Hampshire, 8 km fra familien Smiths hjem.

Disse læger var ikke af den almindelige, dårligt uddannede slags landsbylæger, som dengang fandtes. Nathan Smith, der var udgået fra Harvard i Cambridge i staten Massachusetts og stifter af Dartmouth Medical School og senere stifter af yderligere tre sådanne læge-lærestalter i New England, var også præsident for New Hampshires lægeselskab og havde, før han behandlede Joseph Smith, påtaget sig hvervet som den første professor i medicin og kirurgi ved Yale lærestalt i New Haven, Connecticut. Men han havde udsat sin flytning til New Haven, for at han kunne fortsætte behandlingen af ofrene for tyfusedpidemien i 1813 egnen omkring Hanover, New Hampshire.

Cyrus Perkins var Nathan Smiths tidligere elev og udgået fra Dartmouth. Perkins var senere vendt tilbage til egnen for at blive professor i anatomi og for at arbejde sammen med sin tidligere lærer i lægepraksis. Stone var sandsynligvis også en tidligere elev af Smith. En gennemgang af listerne over tidligere elever i Dartmouth Medical School viser, at der var adskillige med navnet Stone. Endnu mere bemærkelsesværdigt er det, at Nathan Smith var en af det unge Amerikas største læger, og at han på egen hånd havde udviklet en operationsteknik for osteomyelitis så tidligt som i 1798, som han offentliggjorde i 1827, men at den ikke

blev brugt i mere end to generationer. Med andre ord var han, der var generationer forud for sin tid, det eneste menneske i Amerika, som kunne have reddet Joseph Smiths ben.

Uden universitetsuddannelse begyndte Nathan Smith at uddanne sig selv til landsbylæge i 3 år, hvorefter han påbegyndte sin egen praksis i Cornish i staten New Hampshire. Utilfreds med sin uddannelse, søgte han ind på det nyligt oprettede lægestudium ved Harvard i Cambridge kun 3 år efter. Han blev dette universitets femte kandidat, der tog lægeeksamen. Herefter vendte han tilbage til sin landsbypraksis i 1790.

Og nu følte han det som sin mission at hæve lægestandarden og effektiviteten hos sine lægekolleger. Han overtalte Dartmouth-kollegiets ledere til at oprette et lægestudium og tilbragte et år i Edinburg i Skotland, hvor han samlede udstyr, bøger og klinisk erfaring. Hans første forelæsnings i 1797 var begyndelsen til Dartmouth's lægekollegium.

I 13 år underviste han alene i anatomi, kemi, kirurgi, lægemidler samt teori og praksis i medicin, indtil han i 1810 fik bevilget hjælp fra Perkins. Ingen af dem fik løn for undervisningen: undervisningshonorar og deres fælles lægepraksis udgjorde deres indtægt. Da Smith havde uddannet mange af lægerne i det nordlige New England, blev han ofte konsulteret i vanskelige tilfælde, hvilket betød lange rejser, ofte op til mere end 150 km på hesteryg ad primitive veje. Rutinemæssigt indbød han mellem 10 og 20 af sine lægestuderende elever til at tage med på disse ture som en del af deres uddannelse. Dette mønster brugtes også i Joseph Smiths tilfælde. Efter at dr. Stone

uden succes havde udført to operationer på Joseph Smiths syge ben, insisterede hans mor, at endnu en operation blev udført og krævede, at drengen blev tilset af et „råd af kirurger“. Nathan Smith, hans medarbejder Cyrus Perkins og lægestuderende fra Dartmouth kom for at foretage det nødvendige indgreb.

Først blev en amputation foreslået. Lucy Mack Smith bad i stedet om, at det blev forsøgt ved operation at fjerne de angrebne dele af knoglen. Hendes beskrivelse af proceduren er nøjagtig og svarer til beskrivelsen af operationen, der findes i stedets tidlige lægestuderendes notatbøger. Operationen lykkedes, og Josephs sår heledes. Den kendsgerning, at et sår efter en åben knogleoperation heledes så villigt, er virkelig mirakuløs; men Nathan Smith havde opnået en række usædvanligt gode resultater. Han anbefalede aldrig amputation efter sine operationer. Joseph brugte krykker i 3 år, men hans liv og hans ben blev sparet.

Efter operationen og epidemien forlod Nathan Smith og Joseph Smith New Hampshire — Nathan Smith for at blive professor ved Yale Medical School og Joseph Smith for at vende tilbage til Vermont, hvor han blev i 3 år, før han flyttede til Palmyra i staten New York, hvor han senere påbegyndte sin store gerning.

Det er vanskeligt at tro på, at det var et tilfælde — en dreng, der var stærk nok til at nægte en amputation til trods for to fejlslagne operationer; en mor, der forlangte en forsøgs-mæssig procedure uden at vide, at Nathan Smith var den eneste læge i USA, som havde god erfaring med at behandle osteomyelitis; og den udramatiske forening af den rette mand og det rette tidspunkt.

„Jeg har aldrig set Mør og Far så glade som den dag, da vi som en familie sammen gik gennem templet. Vi knælede allesammen omkring alteret og holdt hinandens hænder, og vi tænkte: ‚Minsandten om ikke dette er det dejligste, der kunne ske! Vi er for evigt en familie.‘“

„Den dag, vi blev beseget i templet, var den dag, da jeg virkelig blev forelsket i min mand.“

„Den dag, vi tog til templet og blev

beseget for tid og al evighed, var virkelig den mest vidunderlige dag i vort liv, én, som vi altid vil mindes med glæde.“

„Lige fra det øjeblik, da vi gik ind i den hellige bygning for at blive beseget til hinanden, var følelserne af fred og ro helt overvældende. Aldrig før havde vi følt os så forenede med hinanden og med vor himmelske Fader.“

Hvert år bliver mange helliges drøm-

DERES LIVS BEDSTE DAGE

Jay A. Parry

me opfyldt: Sammen med deres hustru eller mand, med hvem de allerede er gift for tid, bliver de i templet beseglet for al tid og evighed. Nogle af dem er medlemmer, som egentlig aldrig har været rigtigt aktive. Nogle af dem er blevet gift med tidligere ikke-medlemmer. Nogle er i årevis blevet holdt tilbage af en eller anden dårlig vane.

Hvordan udvikler de sig fra at være ikke-medlemmer eller passive medlemmer eller kommer ud af en dårlig vane, så de kan få del i den glæde, der findes i templet?

„For nogle få år siden,“ siger et medlem, „mente jeg ikke, der var noget mere interessant end at spille billiard, drikke og ryge sammen med kammeraterne og gå meget ud. Nu kan jeg ikke begribe, hvordan og hvorfor jeg gjorde alt det. Da vi flyttede til Texas, gik det ligesådan. Jeg gik ikke meget i kirke, og jeg interesserede mig ikke for religion. Så gik min kone til vores biskop og bad ham hjælpe. Han gik naturligvis til ældsternes kvorumspræsident, som knælede i bøn og derefter bestemte sig til selv at blive vores hjemmelærer. Og så skete der noget mærkeligt. Da han besøgte os første gang, lod jeg ham komme ind – af en eller anden årsag, for jeg havde ellers aldrig vill ladet hjemmelærere komme indenfor. Han snakkede som en ven og som en, der var interesseret i mig. Han spurgte, om jeg var interesseret i sport; og det var godt, for jeg elskede sport. Han fortalte, at de spillede basketball og bad mig være med på holdet. Jeg var glad for at gøre det. At træffe de gode mænd på holdet fik mig til at føle, at jeg var mellem venner på en helt anden måde end dem, som jeg havde rundt omkring på værtshusene.“

Men denne bror kom stadig ikke i kirken: „Hver måned indbød hjemmelærerne ham til at komme, og „hver måned fandt jeg på en undskyldning. Jeg var bange for at tage det afgørende skridt. Men præsidenten fik mig aldrig til at føle mig dårligt tilpas eller skamfuld over mine undskyldninger; jeg var altid lykkelig og tilfreds, når han var hjemme hos os. Og så døde min far. Jeg forstod pludselig, at jeg hele livet havde skuffet ham, og lovede mig selv, at jeg aldrig mere ville skuffe ham og min mor. Den følgende søndag gik jeg for første gang i kirke i Houston. Folk accepterede mig, fuldstændig som om jeg aldrig havde været passiv.“

Derfra var det kun et spørgsmål om at fortsætte på den nyligt fundne vej til at nå templet sammen med hans kone og deres børn.

Mange menneskers tilværelse forandres stille og langsomt, når de mærker andres kærlighed, mens de kæmper med omvendelse.

I 1972 blev et ægtepar og deres seks børn beseglet i templet. „Jeg har aldrig set min far og mor så lykkelige, som den dag vi gik sammen ind i templet som en familie. Den glædens dag var kulminationen af mere end 20 års indsats,“ fortalte en datter. Hustruen forklarede: „Jeg voksede op i en stærk SDH-familie men giftede mig med et ikke-medlem fordi jeg troede, at jeg kunne omvende ham. Han sluttede sig til kirken i 1953, men jeg fandt snart ud af, at han kun havde gjort det for at slippe for mit evindelige plageri. Han begyndte endog efter dåben at ryge og drikke, og det havde han aldrig gjort før. Jeg tror nok, jeg i de år plagede ham forfærdeligt. Selvretfærdigt tog jeg børnene med i

kirke, hvorefter jeg, når vi kom hjem, skændtes med ham, fordi han ikke var gået med."

Hvad forårsagede så den endelige forandring? „Jeg bad så stærkt de år, at jeg aldrig tog mig tid til at lytte efter Herrens svar. Og når jeg endelig hørte efter, ignorerede jeg det. Men tilsidst var jeg så desperat, at jeg følte, at jeg ikke havde anden udvej end at gøre det på Herrens måde: „Du må få ham med ved at elske ham,“ hviskede Ånden til mig. „Lad ham selv sætte tempoet.“ Så endelig gjorde jeg det, og inden længe var vi i templet."

På samme tid rakte Herren ud efter denne mand på andre måder. Hans kolleger på arbejdet var begyndt at gøre nar ad Joseph Smith, og han følte, at han måtte blive klar over, om det, de sagde, var sandt. Hvis det var det, ville han forlade kirken. „Jeg begyndte at læse Mormons Bog. Jeg havde aldrig før gjort mig umage for at forstå den. Det blev en vidunderlig oplevelse. Og jeg lærte, hvordan jeg skulle forsvare kirken over for kammeraterne på arbejdet, og at den virkelig kunne forsvares. Jeg blev, så jeg ligefrem længtes efter at kende sandheden. Jeg kom tilbage til kirken. Og hele tiden forbløffedes jeg over den stilfærdige støtte, min kone gav mig. I stedet for at plage, i stedet for at sige: „Det var jo det, jeg sagde,“ sådan som hun engang ville have gjort det, når jeg begyndte at komme tilbage, tog hun ganske enkelt min hånd og sagde, at hun ønskede at hjælpe mig med at gøre det, som ville gøre mig lykkeligst."

Studium og deltagelse i kirkens møder — og endog et velovervejede vidnesbyrd fastesøndag — efterfulgtes af en gennemgang af missionær-

lektierne, opgivelse af drikkevanen og en vanskelig kamp for at opgive rygningen. „Jeg troede, det ville være let for mig at holde op med at ryge, selvom jeg havde røget i syv år — fordi jeg almindeligvis er temmelig viljestærk. Men jeg prøvede og prøvede igen at holde op, men jeg kunne ikke. Hver gang jeg bestemt havde lovet mig selv at holde op, skete der et eller andet, og pludselig fandt jeg mig selv påny med en cigaret i hånden og pustede røg ud af munden. Jeg havde hørt historier om, hvordan Herren havde taget trangen bort fra folk, som søgte ham i bøn derom, men det hjalp ikke mig. Måske var min tro ikke stærk nok, eller måske ønskede han, at jeg skulle vokse yderligere gennem kampen. Jeg vidste bare, at jeg ikke kunne holde op. Tilsidst gik jeg alligevel til Herren i bøn idet jeg lovede, at jeg aldrig mere ville ryge, ligegyldigt hvor vanskeligt det måtte blive. Det var ikke let — ja, selv nu har jeg en stærk lyst til at ryge, når jeg lugter tobak — men fra det øjeblik og til nu har jeg aldrig brudt min pagt."

„Jeg tror ikke, at dette ville være sket, hvis vi havde lagt en plan. Vores hjemmelærer lærte os, at det bedste vi kunne gøre, var at sætte bestemte mål for, hvad vi måtte gøre i tilværelsen, før vi kunne komme til templet, og derefter naturligvis at nå disse mål til den bestemte tid. Først besluttede vi os til, at vi ville gå til alle vore møder. Det var vanskeligt for mig, fordi jeg arbejdede om aftenen og natten, og præstedømmets møde begyndte henvend en time efter min sengetid. Men jeg gik alligevel. For det andet måtte jeg begynde at efterleve visdomsordet; for det tredje måtte vi betale tiende,

og så videre. Disse målsætninger blev afgørende. De gav os en sidste frist, inden hvilken vi måtte udføre hvert enkelt skridt og en sidste dag for, hvornår vi ønskede at komme i templet. Det var den eneste måde, der ville være effektiv for os.“

Et ægtepar i England fik indbydelse til et særligt seminar for dem, som aldrig havde været i templet. „Hver uge hørte vi vidnesbyrd fra mange mennesker, som var blevet velsignet ved at holde Herrens befalinger, og fra mennesker, som havde måttet forandre deres levevis for at kunne komme til templet. Det hjalp os virkelig. Og vi fik hver gang et nyt projekt af evangelisk art, som vi skulle arbejde på den kommende uge.“ Da seminaret var overstået, følt de sig beredt til at rejse til templet og kunne underkaste sig de nødvendige interviews. „Den 9. november 1973 var vi i stand til at modtage vore begavelsers og blev beseglet til vore børn, Jon og Jamey, for tid og evighed. Det var virkelig den mest vidunderlige dag i vort liv.“

En anden søster fortæller, hvordan hendes familie endelig blev i stand til at rejse til templet: „Måske var den væsentligste grund til, at jeg blev passiv i kirken, at jeg ikke efterlevede visdomsordet, og jeg altid følte mig skyldig og uværdig, når jeg kom sammen med medlemmer, der opfyldte deres forpligtelser. Så blev min mand forflyttet til en anden stat, og hjemmelærerne fandt os. Det var bror Fakatou og bror Marcek. Der var én ting ved dem, der slog mig, og det var, at de ikke gjorde meget ud af, at jeg ikke efterlevede visdomsordet, men i stedet for diskuterede andre faser af evangeliet med os. Efterhånden som deres besøg fortsatte, blev deres interesse for og

kærlighed til os mere og mere klar, og vi mindedes dengang, da alting var meget bedre. Bror Marcek hentydede vore to piger, for at de kunne se de kaniner, han avlede. Søster Fakatou ringede mig op, og vi kunne snakke som gamle veninder. Ja, hele wardet syntes at interessere sig for os, selv om vi aldrig gik i kirke. De hjemmelærere og vore nye venner i wardet var årsag til, at vi kunne begynde at efterleve visdomsordet og de andre af Herrens befalinger, og endelig komme til templet. Vi så, hvor lykkelige de var for at gøre det rigtige og vidste, at vi også kunne. Den dag, vi blev beseglede, var den lykkeligste i vort liv.“

Vidnesbyrd som disse er utallige, og de omstændigheder, de beskriver, er ligeså afvekslende som de involverede mennesker. Men der er én følelse, som alle deler, der har haft den oplevelse sammen at berede sig til templet. „Det var ikke nær så vanskeligt, som vi troede, det ville være,“ siger et par fra Canada. „Vi troede ikke, vi nogen sinde ville klare det — men det var, før vi virkelig havde vurderet os selv for at se, hvilke forandringer vi måtte gøre.“ Mange synes at mene, at et menneske skal være fuldkommen for at kunne rejse til templet. Men de, som i oprigtighed bereder sig til disse velsignelser, lærer, at et menneske aldrig kan gøre sig håb om at blive fuldkommen uden templet. Begavelsen og beseglingen gives de hellige, som opfylder visse krav, for at hjælpe dem til yderligere at forbedre sig.

Listen over krav, der må opfyldes, er ikke lang, men den forekommer sommetider formidabel for dem, som ikke rigtigt har betragtet den ud fra forståelse af, hvad de må gøre for at kvalificere sig. For at komme ind

Jeg er Guds kære barn

Ældste Robert D. Hales
af de halvfjerds' første Kvorum

Det er et virkeligt privilegium for mig at skrive til børn, som læser Den danske Stjerne og at fortælle dem om en spændende og vigtig evangelisk kendsgerning — en, som vi allesammen bør forstå og huske hele livet igennem.

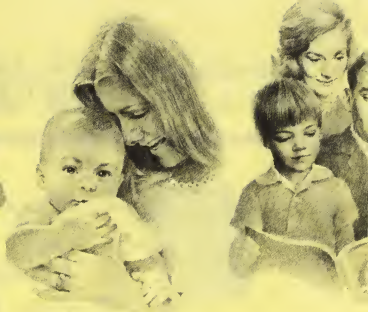
Den kendsgerning findes i ordene i sangen „Jeg er Guds kære barn“ (Syng med mig nr. B-76) og er skrevet af søster Naomi W. Randall og sat til musik af Mildred Pettit. Den kendsgerning, at enhver af os er et Guds barn, er ikke noget alle ved. Vi kommer til at forstå dette og alle andre af evangeliets principper ved at studere skrifterne og ved at lytte til vore profeter.

I Den kostelige Perle ser vi, at længe førend vi kom til denne jord, boede vi som åndelige børn

sammen med vor Fader i himlen, hvor der blev holdt et stort råd. Vi fik at vide dengang, at vor himmelske Fader ville gøre det muligt for vore ånder at komme til jorden for at få fysiske eller dødelige legemer. Her ville vi få erfaringer og prøvelser; men fordi han elsker os så meget, ville han gøre det muligt for os at vende tilbage og igen leve sammen med ham. Alle vor himmelske Fader børn var der. Vi var så glade over vor Faders plan at vi „råbte af glæde“ (Job 38:7).

Men vi måtte være med til at afgøre, hvem af hans åndelige børn, der skulle vælges til at komme til jorden og udføre den plan.

Lucifer var af vor himmelske Faders mest strålende, åndelige børn. Han bad om at måtte blive sendt til jorden, hvor han ville tvinge os alle til at vende tilbage til Faderens nærvær, uden at vi

selv skulle afgøre, om vi ønskede eller ikke ønskede at gøre det rette.

Lucifer var forfængelig og meget selvisk, for han ønskede al ære og herlighed for at gennemføre vor himmelske Faders plan. Da hans forslag blev forkastet, blev Lucifer vred og oprørsk. Han og en tredjedel af ånderne, som valgte at følge ham, blev kastet ud fra himmelen. Lucifer, hvis navn betyder „den skinnende“, fik at vide, at han fra nu af ville blive kendt som Satan eller djævelen.

Satan og hans tilhængere fik lov at komme til jorden for at friste os og prøve på at få os til at gøre det forkerte, men ingen af dem fik kødelige legemer. De er misundelige på vores og gør alt, hvad de kan, for at forhindre os i at komme tilbage til vor himmelske Faders nærvær.

Jesus, Gud Faderens ældste Søn, tilbød at udføre den plan, som var blevet brugt i mange verdener før vores, og som ville tillade os at bruge vor handlefrihed eller mulig-

heden for selv at vælge, hvordan vi ønsker at leve. Da Jesus, vores ældre bror, elsker os, ønskede han at påtage sig et dødeligt legeme ligesom vores for at vise os, hvordan man lever rigtigt. Og så indvilligede han i at ofre sit liv, for at vi på én eller anden himmelsk måde allesammen kunne opnå tilgivelse for vore synder, hvis vi omvender os fra dem og vælger at leve retskaffent mens vi er her på jorden.

Jesus vidste klogeligt, at sommetider er fristelserne så store, at vi vælger at gøre det forkerte. Men efter hans plan kan vi erkende vores fejl, omvende os og blive tilgivet. At omvende sig betyder at være rigtig ked af det, at forandre eller holde op med det, vi gør forkert, at søge tilgivelse, og så af hele vort hjerte at forsøge at leve bedre.

Som ånder forstod vi og erkendte de vidunderlige velsignelser ved at få fysiske legemer og få lov til selv at vælge, hvad vi vil gøre. Vi vidste også, at hver gang vi

vælger at gøre det rigtige, ville vi vokse i kundskab og udvikle vores karakter og lederevner, så vi kunne blive fuldkomne, ligesom vor himmelske Fader er fuldkommen.

Og derfor valgte vi at følge den måde, Jesus tilbød at udføre vor himmelske Faders plan på.

Fordi vi ved, at enhver af os er et Guds barn, er de smukke tanker, der rummes i den sang ganske særligt betydningsfulde. Når vi rigtigt kommer til at forstå ordene „Jeg er Guds kære barn“, vokser vores vidnesbyrd. Og så må vi håbe, at vi i højere grad bliver fast besluttet på at få mod til at sige „nej“, når vi fristes til at gøre noget forkert.

Vor Fader i himlen elsker os mere inderligt, end vi kan forstå. Han har sagt, at han „har talt sit folk“, og at enhver af os er betydningsfuld for ham. Han ønsker, at vi skal vende tilbage til ham og Jesus. Han ønsker, at vi skal kommunikere med ham i bøn, at fortælle ham om vores kærlighed til

ham og vise vor kærlighed ved at efterleve hans befalinger. Gennem lydighed kan vi i højere grad komme til at ligne ham og udvikle de karakteregenskaber, som han ønsker, at hans børn skal have. Jordelivet er et vigtigt skridt i vor udvikling, hvor vi som brødre og søstre kan lære at kende den glæde, det er at tjene hinanden og berede os til evigt liv sammen. Adam og Eva var de første forældre på jorden. De benyttede deres handlefrihed til at beslutte sig til, hvilke love de ville følge. De valgte at blive forældre og lade børn komme ind i deres hjem, hvor de i kærlighed kunne lære dem evangeliet. Jeres forældre valgte også at bringe jer og jeres søskende ind i verden, så også andre af vor himmelske Faders børn kunne komme til jorden.

Vores erindringer om den førjordske tilværelse (vort liv i himlen som åndelige væsener) er glemt, når vi fødes fysisk. Imidlertid kan Helligånden bære vidnesbyrd for enhver om, at vi virkelig er Guds

åndelige børn såvel som jordiske børn af vore fædre og mødre. Det gør os lykkelige og giver mening i tilværelsen at vide, hvem vi er, hvad vi skal gøre, og hvor vi er på vej hen.

Vor himmelske Fader planlagde, at vores venlige og kærlige jordiske forældre også kan være sammen med os i himlen, hvor vi vil leve sammen som evige familier. Ligesom vi viser kærlighed til vor himmelske Fader ved at adlyde hans love og befalinger, ærer vi vore jordiske forældre ved at elske og adlyde dem.

For at kunne vende tilbage til vor himmelske Faders nærvær må vi bruge vores handlefrihed til altid at vælge det rette. Kun gennem lydighed mod hans befalinger og ved oprigtigt at fortryde det, hvis vi gør noget galt, er det muligt. Ved at lytte til og acceptere de råd og de belæringer, vi får af vore forældre, lærerne i primary og søndagsskolen, og andre, som holder af os, kan vi blive ledet og vejledt til at gøre det, der er rigtigt. Selvom det ikke er muligt for dem altid at gå ved siden af os, kan vi mærke deres kærlighed og bønner. Deres eneste ønske er, at vi skal være lykkelige. De ved af erfaring, at det ikke er muligt, medmindre vi lever retskaffent.

Vi kan også få vejledning fra Helligånden hvis vi lever, så vi er værdige dertil. Hver uge deltager vi i nadveren for at den kan erindre os om Jesus Kristus, og hvad han gjorde for os. Vi har fået at vide, at hvis vi „holder hans be-

falinger og altid erindrer ham, vil vi altid have hans Ånd med os. Med Helligåndens vejledning kan vi finde tilbage til vor himmelske Faders nærvær.

Da „Jeg er Guds kære barn“ først blev skrevet, hed det i en af linierne: „Lær mig alt hvad jeg må vide for en dag at komme til at leve med ham“, Men søster Randall forandrede ordene efter forslag af præsident Kimball.

For adskillige år siden, endnu før Spencer W. Kimball blev præsident for kirken, besøgte han en konference i Californien, hvor primary-børn sang den sang. Bagefter sagde han til et besøgende medlem af primarys hovedbestyrelse: „Jeg elsker børnenes sang, men der er ét ord, der generer mig. Min søster Randall ville have noget imod, hvis vi forandrer det ord?“

Forandringen blev foretaget, for præsident Kimball havde påpeget en meget betydningsfuld sandhed – for selvom det er vigtigt at lære at forstå, hvad der er rigtigt, er det endnu vigtigere at gøre det, der er rigtigt. Kun på den måde kan vi være sikre på en dag at vende tilbage til vor Fader, hans søn, Jesus Kristus, og vore kære. Så nu hedder det i sangen: „Lær mig hvad jeg gøre må, for hjem til ham at nå“.

Stor glæde kommer til os, når vi fuldtud forstår meningen med ordene: „Jeg er Guds kære barn“.

Fra ven til ven

Biskop J. Richard Clarke

Andenrådgiver i Det præsiderende
Biskopsråd

En af de interessanteste muligheder jeg har haft, siden jeg blev medlem af Det præsiderende Biskopråd, har været at arbejde med kirkens velfærdsprogram. Det program blev påbegyndt i 1936, da Heber J. Grant var kirkens præsident, og er nu vokset til at omfatte mange forskellige områder af vor tilværelse.

De fleste af jer ved allerede, at velfærdstjenesten tager sig af de fattige og trængende og hjælper dem, der ikke har så meget i deres hjem, som vi har. Måske har du haft lejlighed til at besøge et af vores kirkes landbrug sammen med din familie og arbejde på et velfærdsprojekt der?

Jeg kender én familie, som tog deres børn med sig til et velfærdslandbrug i Saltsødalene. De tre-, ti- og elleveårige børn fik lejlighed til sammen med deres far at luge ukrudt væk på en sukkerroemark. Da arbejdet efterhånden blev anstrengen-

de, standsede den ti-årige pige pludselig op, vendte sig mod sin far og spurgte: „Hvorfor gør vi egentlig det her, far?“

Han forklarede, at alt det, de gjorde, var at hjælpe sukkerroerne til at vokse bedre. Når roerne var store nok, var blevet høstet og behandlet, ville sukkeret blive bragt til biskoppernes forrådshus. Det færdige sukker bliver så, sammen med alle de andre forskellige slags fødevarer fra velfærdslandbrug rundt omkring i kirken, anbragt på hylderne i biskoppernes forrådshus til brug for de medlemmer af kirken, som ikke har penge nok til at købe den mad, de behøver.

Med velfærdstjenesteprogrammet omfatter mere end det. Det betyder at lære at planlægge, hvordan man på mange områder kan hjælpe sig selv og sine familier.

For mere end hundrede år siden til-

rådede præsident Brigham Young mødre og fædre i kirken på denne måde:

„Hvis de små piger ønsker sig dukker, skal de så have dem? Ja. Men skal de bringes til syersken for at blive klædt på? Nej. Lad pigerne lære at klippe og sy tøjet til deres dukker, og i løbet af få år vil de vide, hvordan de kan lave en kjole til sig selv og andre. Lad de små drenge have værktøj, og lad dem selv lave deres slæder, små vogne osv., og når de vokser op, er de godt kendt med brugen af værktøj og kan bygge en vogn, et hus og hvad som helst andet.“ (*Discourses of Brigham Young*, s. 210).

Unge venner, det er lige så nødvendigt nu, som det var dengang, at piger og drenge lærer at lave noget. Tidspunktet for at lære forskellig kunnen, er mens man vokser op. I drenge og piger bør lære i dag, hvordan man laver mad og syer og bygger. I kan få det sjovt, mens I lærer det, samtidig med at I hjælper jeres familie.

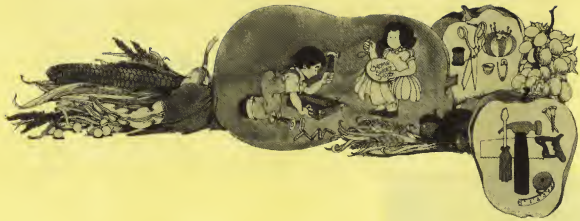
Vores profet, præsident Spencer W. Kimball, har foreslået andre måder, hvorpå vi kan hjælpe os selv og andre. Han har bedt enhver familie i kirken opbevare et års forråd af fødevarer og tøj. Han har også bedt

hver eneste familie dyrke en køkkenhave. Jeg kender en familie i Virginia med otte små børn, som havde en stor have, hvor hvert enkelt barn havde sin egen række planter at passe. Mens han lærte at passe sin egen del af haven, blev hele familien hjulpet derved.

To drenge i en anden familie fik til opgave at føre en liste over alle de fødevarer, familien opbevarede. De skulle også sørge for det meget vigtige at kontrollere familiens lager og lade forældrene vide, når et eller andet var ved at udgå og nye forsyninger skulle indkøbes.

Hvadenten de passer en have, holder regnskab med de opbevarede fødevarer, syer tøj, laver mad, bygger eller bidrager med anden nyttig kunnen, så er det sådan, at jo mere du ved og gør, des mere kan du hjælpe din familie. Hvor er det dog spændende at vokse op og lære at kunne noget, som vil hjælpe jer til en dag at blive gode mødre og fædre!

Det er bare nogle ganske få måder, hvorpå unge mennesker kan blive en del af kirkens velfærdstjeneste-program. Efterhånden som I lærer at hjælpe jeres familie og tjene jeres naboer og venner, vil I finde større lykke, og vor himmelske Fader vil velsigne jer for jeres trofasthed. I

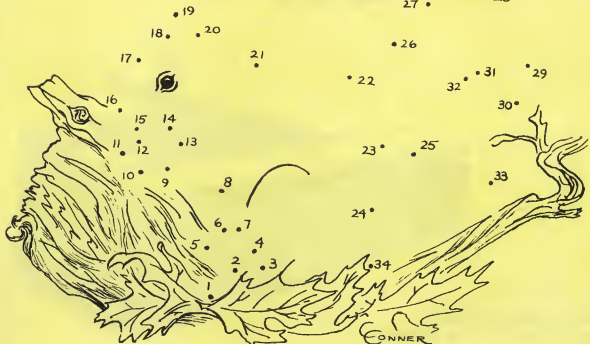
Lære og Pagter læser vi:
 „Sandelig, sandelig siger jeg jer: I
 er små børn og har endnu ikke for-
 stået, hvor store velsignelser Faderen
 har i sine hænder i beredskab

for jer ... Vær dog ved godt mod ...
 Riget er jeres, og dets velsignelser er
 jeres ... og evighedens skatte er
 jeres ... Gør derfor det, jeg har
 befalet jer ...“ (L. & P. 78:17–18,20).

Tal gåde

af Carol Conner 27 •

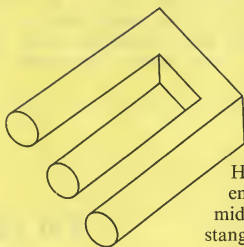
• 28

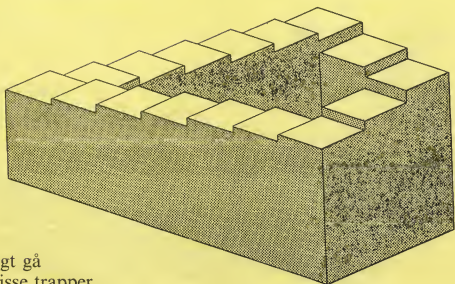
Blot til mor skab

Ser du en vase
eller to ansigter?

Hvor
ender
midter-
stangen?

Du kan for evigt gå
op og ned af disse trapper.

i templet må man være moralsk ren, støtte og opretholde sine ledere, betale fuld tiende, være ærlig i sin omgang med sine medmennesker, efterleve visdomsordet, holde sabbatsdagen hellig, komme til sine møder og stræbe efter at følge kirkens regler og lære.

Et ægtepar, som ønsker at rejse til templet sammen med deres børn for at blive beseglet til dem, bør, eventuelt sammen med deres hjemmelærere eller præstedømmeledere, tage et overblik over deres egen livsførelse for at finde ud af, hvad de behøver at gøre. Sædvanligvis vil de opdage, at de kvalificerer sig på de fleste områder. Derefter kan de bestemme sig til en skridt-for-skridt plan, der ganske nøje siger, hvordan og hvornår de vil berede sig i alle kategorier. De fleste finder, at det ikke er så vanskeligt, som de troede, det ville være — vanskeligheden ligger kun i at få sig forpligtet og begynde.

Belønningerne ved at bringe beseglingsordinansen ind i vores tilværelse er store. En datter sagde: „Før far tog os allesammen med til templet, var han dominerende og højroset, og han blev ofte hidsig. Nu er han stilfærdig, venlig og kærlig. Mens jeg var helt ung, hadede jeg ham lejlighedsvis. Jeg kunne sige til mor, at han bare var en fremmed mand i hjemmet. Men nu er hans hele væsen så kærligt; han gør så meget for at efterleve befalingerne, at jeg næsten ikke kan tro, at det er den samme mand. Det er vidunderligt. Og jeg ved, at det altsammen skyldes, at han forandrede sig selv med Herrens hjælp, for at han kunne bringe os til templet og få os beseglet som familie.“

„Efter at han havde forandret det,

som holdt ham passiv og ude fra templet, følte min bedstefar sig meget ked af de år, han havde mistet. Nårsomhelst senere et barn blev velsignet, sad han ganske stille og græd, fordi han ikke engang var kommet i kirke, når hans børn blev velsignet, og han havde aldrig brugt sit præstedømme til selv at udføre ordinansen. Men han var også meget blød; han blev meget ydmyg og havde tilsidst fred med sig selv.“

„Jeg plejede at hade mig selv for de dårlige vaner, jeg havde. Jeg vidste, at jeg holdt mig selv og min mand tilbage åndeligt. Og så overvandt jeg, én efter én dem allesammen, da vi beredte os til at komme i templet. Nu følte jeg mig som et nyt menneske. Og nu ved jeg, at mit liv er antageligt for vor himmelske Fader. Det er den mest vidunderlige følelse, jeg har kendt.“

Beseglingens endelige velsignelse oplever vi aldrig i dette liv. Ved et fastemøde fornylig fortalte en søster ved navn Sharon om sin lille søn, Paul. Paul var druknet i en sø ikke langt fra hjemmet, og Sharon fortalte om, hvordan hun og hendes mand, Max, havde følt en fuldstændig håbløshed, der grænsede til fortvivelse. De havde i årevis været barnløse; Paul var først kommet efter adskillige aborter og megen bøn. Lige fra begyndelsen havde de kunnet mærke hans kærlighed og intelligens og hans stærke, lydige personlighed. Pauls tilstedeværelse i familien havde haft stor virkning; hans død var meget tragisk.

Tre uger efter tragedien stod Sharon i sit ward og fortalte om, hvordan hun havde reageret på denne prøvelse. Hendes øjne var tørre, men de, som kender hender, ved, at hun græd indvendig.

(Fort. side 25)

SPØRGSMÅL OG SVAR

Spørgsmål af almindelig evangelisk interesse, besvaret som vejledning, men ikke som officielle erklæringer om kirkens politik.

Hvorfor er det vigtigt, at vi højt siger amen „efter“?

Robert F. Clyde,
præsident for Heber Utah East stav:

Benyttelsen af ordet amen kan føres tusinder af år tilbage. Ja, lige så længe kirken har været på jorden, har amen passende afsluttet både bønner og taler.

I Det gamle Testamente sluttede David den 106te salme med ordene: „Lovet, være Herren, Israels Gud, fra evighed og til evighed! Og alt folket svare amen!“ (Sl. 106:48).

Da han talte gennem Moses om benyttelsen af billeder under gudstjenesten, sagde Herren: „Forbandet være den, som laver et udskåret eller støbt billede, Herren en vederstyggelighed, værk af en håndværkers hænder, og stiller det op i løndom! Og hele folket skal svare: „Amen!“ (5. Mos. 27:15).

I tidernes midte afsluttede Frelseren „Fadervor“ med amen, og Paulus belærte korinterne om det. (1. Kor. 14:16).

Ældste Bruce R. McConkie af De tolv Råd har sagt: „Der findes tyve tilfælde, hvor udtrykket er nævnt i

Bibelen, næsten dobbelt så mange i Mormons Bog, og næsten samtlige åbenbaringer i Lære og Pagter sluttes på den måde.“ (*Mormon Doctrine*, Salt Lake City 1966, s. 32).

Vor tids præsiderende brødre har rådet os på denne måde: „En bemærkelsesværdig ligegyldighed med anvendelsen af ordet amen ved slutningen af bønner og taler har vist sig i kirkens forsamlinger. Amen bør fremsiges højt af alle medlemmer for at tilkendegive deres godkendelse af og enighed i det, der er blevet sagt. En fornyet fremhævelse af, at alle siger amen er nødvendig i alle møder og forsamlinger overalt i kirken.“ (*Præstedømmets Bulletin*, 9. årg. nr. 5, 1973, s. 4).

Når vi så stærkt instrueres om og tilrådes til at afslutte bønner og taler med et amen, er der brug for påny at finde frem til grundene til den praksis. Mange mennesker føler, at de, ved at sige amen, kun viser deres enighed eller udtrykker „lad det ske sådan“, men i virkeligheden betyder det langt mere end det.

I bund og grund er Guds hellige et pagt-sluttende folk. Vi deltager i en pagt ved dåben, ved at tage nadveren, ved modtagelsen af præstedømmet, ved at få vore tempelbegavelser og ved den evige ægteskabsbesegling. Forsamlingens udtrykte amen er en form for pagt-slutning, hvorved vi ikke blot lydeligt giver udtryk for vores tilslutning til det, der er blevet sagt, men hvorved vi

lover at adlyde de belærte principper.

Hvis vi lytter til en prædiken eller en bøn og erkender, at der hviler en forpligtelse på os til at bekræfte vores tilslutning med et lydeligt amen, vil vi opnå forskelligt.

For det første vil vi i højere grad koncentrere os om det, der bliver sagt, og når vi hører henvisninger til principper, som vi tidligere har forstået, og pagter, der er indgået, vil der fra vor side blive tale om større genindvielse. Det, som vi har lovet ved dåbsbassinet, i interviews med præstedømmeledere og i tempel, vil blive fornyet i vore hjerter,

og vore anstrengelser for at være retskafne vil øges.

For det andet vil det sætte os i stand til oftere at love lydighed, for det var Gud, der sagde: „At adlyde er mere værd end et slagtoffer, og at være lydør er mere værd end vædferdet“ (1. Sam. 15:22).

For det tredje vil vort forenede amen fostre enhed og samhørighed i forsamlingen, og åndelighed vil styrkes blandt vore medlemmer.

At sige amen er at følge vore inspirerede lederes råd af årsager, der synes tilstrækkelige for Gud og derfor tvungne for os. At følge en sådan kurs har altid og vil altid øge vor egen lykke.

Vort indtil nu eneste barn døde fornylig. Vi ved, at han er en del af vor evige familie, men vi spekulerer på, hvad vi kan gøre, når vi får andre børn, for at gøre ham til en del af vor familie i dødeligheden.

Marvin R. VanDam,
rådgiver i Holladay Twentieth wards
biskopsråd, Salt Lake Olympus stav:

Fortsættelsen af familiens erindring om vores lille Patrick begyndte, da jeg indviede hans grav en smuk august-eftermiddag i 1972.

Patrick var født i Abington i staten Pennsylvania, og på grund af fød-

selvsværligheder levede han kun i seks dage. Vi boede ikke langt fra en smuk lille kirkegård, men vi bestemte os til, at han skulle begraves et sted, der ikke var langt fra, hvor vi ønskede at bygge vort fremtidige hjem – eller i det mindste et sted, hvor vi let kunne aflægge besøg, fordi firmaopgaver i mange år ville kræve hyppige flytninger.

Vi lod ham derfor begrave i Utah, hvor vi var vokset op, og hvor vore forældre boede. Siden da har vi boet i to forskellige europæiske lande på firmaopgaver, og er nu tilbage i Utah. Vi er taknemmelige for, at vi dengang tog den beslutning.

I min bøn ved gravens indvielse bad jeg inderligt om, at vores familie måtte være værdige til en dag at slutte os til Patrick dér, hvor han nu er. Seks år senere beder vi ofte om den samme velsignelse og synes, at det er en betydningsfuld opmuntring for familien og en udfordring til at arbejde hen mod det mål.

Vi beder ikke alene om, at vi en dag

må mødes og igen være sammen med denne særlige søn og bror, men også at vi må føle det naturligt at bede om hans fortsatte succes og velfærd. Ikke destomindre ved vi, at alt står godt til med ham, fordi det er Herrens løfte, at små børn, som dør, er fuldkomne og værdige til hans rige.

Eftersom vi nu er så lykkelige, at vi lever nær den kirkegård, hvor Patrick er begravet, går vi fra tid til anden derhen for at holde familie-bøn. Sommetider siger et af børnene: „Kan vi ikke få lov til at stoppe op ved Patricks grav og holde bøn dér?“ Hver gang vi gør det, giver det os en særlig undervisningsmulighed for at tale med børnene om det, der er vigtigt, helligt og evigt-gyldigt.

Da vi synes, at Patrick er lige så meget en del af vores familie som ethvert levende, jordisk barn, synes vi, det er værdifuldt at mindes hans fødselsdag og endog at spise en fødselsdagskage til hans ære. At lade børnene på den måde se vores fuldstændige tro på som forældre, at Patrick er noget virkeligt, at hans lille legeme vil opstå, og at vi igen for evigt som familie vil forenes, er en fordel, vi som forældre ikke ønsker at gå glip af.

Da fire af vore børn er født, efter at Patrick døde, er vi taknemmelige for den mindebog, som vi har lavet for at huske ham. Deri har vi hans attester, fotografier fra hopsitalet og af begravelsen, samt korrespondance i den forbindelse og andre små skatte. Når vi viser børnene denne mindebog, forbliver Patrick virkelig for dem, som kendte ham, og bliver virkelig for de børn, som aldrig nåede at se ham i live.

Min kone og jeg er taknemmelige for den kærlighed, at Herren tillod denne lille drengs fødsel og død at blive én af de mest vidunderlige og åndelige familieoplevelser, vi er blevet velsignet med efter indgåelse af vort ægteskab. Herren gjorde Patricks nærvær og selv hans død til en god ting for os, og vi skatter ikke blot mindet om Patrick selv, men også mindet om de få helt særlige og hellige dage, vi tilbragte sammen. Dengang studerede vi så omhyggeligt, det var muligt, kirkens lære og skrivelser om små børn, som dør. Som forældre og som familie kan vi ikke i tilstrækkelig grad udtrykke, hvor taknemmelige vi er for disse løfter og den fremtid, de indebærer. Jeg vil gerne tilføje, at vi ikke som familie bestandigt tænker på og taler om Patrick, men vi gør en alvorlig indsats for ikke at glemme ham eller at glemme den særlige familieudfordring og det løfte, han har givet os.

„Når forandringens heftige storme kommer og bølgerne skyller over oss, så har vi en stang som vi kan holde os til og føle os sikre.”

— *Spencer W. Kimball*

---

*Jeg er blevet kaldet til at være vores
gens hjælpeforeningspræsidentinde,
og jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre.
Jeg hører ikke til den ledende type
mennesker.*

Eugenia T. Herlin,
prsæsidentinde for Boston stavs
hjelpeforening.

Det har altid forekommet mig, at Herren må have mindst to hovedgrunde til at kalde os til de stillinger, han gør. Den ene er naturligvis, at vi skal tjene, belære og hjælpe andre til udvikling. Den anden er, at vi selv skal kunne udvikles. Hvis vi kaldes til at være ledere, kan vi være sikre på, at Herren vil udvikle de nødvendige evner i os — hvis vi er villige til at sætte den nødvendige energi ind. Og det kræver en hel del energi, især det at få os selv organiseret.

Det øjeblikkelige og presserende behov er oplysning. Enhver kvinde, som er klar over hjælpeforeningens alsidighed, er forstæeligt nok bange for sin kaldelse som præsidentinde. Hun må gøre sig til en øjeblikkelig autoritet på alle programmets enkeltheder. Hvordan?

For det første er der lige fra begyndelsen den grundlæggende, samlede kilde til oplysning: håndbogen, bønssomt læst, genlæst og understreget. Den bog indeholder den indsamlede åbenbaring, instruktion, erfaring,

bedømmelse og rådgivning for hjælpeforeningen, og den definerer hele programmet. Ånden vil udvirke forståelse hos den nye præsidentinde, som læser disse paragraffer en for en.

Efter at have læst håndbogen og søgt vejledning fra Herren, bør hun besøge den afgåede præsidentinde for at finde ud af de stærke og de svage sider hos den lokale hjælpeforening og for at modtage optegnelser og materialer.

Det er ikke småting, præsidentinden behøver at vide om hver enkelt kvinde, hun betjener: Er hun aktiv eller passiv? gift eller enlig? hjemmearbejdende eller udearbejdende? hvor bor hun? hvilke talenter og erfaringer har hun? Når præsident-skabet mødes og bønssomt vælger de andre funktionærer og lærerinder, vil det være nyttigt i detaljer at gennemgå hver enkelt kaldelses pligter og opgaver for at kunne sammenligne dem med hver enkelt søsters evner og muligheder. En tydelig liste over hendes opgaver og ansvar og de møder, hun forventes at overvære, bør gives hende af biskoppen, når hun kaldes, så der ingen misforståelser bliver senere hen, og således at biskoppen kan fremhæve betydningen af den til rådighed værende lederuddannelse. Han har sædvanligvis ikke disse oplysninger umiddelbart ved hånden, medmindre hjælpeforeningspræsidentinden eller uddannelsesrådgiveren sørger for de bliver skrevet ned, så de kan gennemgås og derefter blive givet til den kaldede søster. En tydelig oversigt over, hvad der forventes, er den bedste garanti for hengiven tjeneste. Det samme gælder ved kaldelse af besøglærerinder. Omhyggelig kvart-

årlige interviews med besøglæreri er en kilde til vedvarende åndelig opløftelse og vækst for dem og for præsidentskabet, og de hjælper til at sikre vedvarende omsorg for den enkelte søster.

Vores regionalrepræsentant, Bryant W. Rossiter, har givet os nogle fortræffelige idéer og forslag. Han siger: (1) En dygtig leder er en, som muliggør succes for de mennesker, han leder. (2) Alle opgaver bør gives i tydelig form og med et bestemt tidspunkt, på hvilket de bør udføres. (3) En bestemt dato for rapportering om resultater og fuldførelse af opgaven bør aftales, samtidig med at opgaven gives, og rapporten bør indhentes som planlagt.

Omhyggeligt planlagt, fastlagt og efterfulgt rutine er grundlaget for ledelse af hjælpeforeningen. Det betyder den grundlæggende rutine, der ikke kræver langvarige diskussioner og afgørelser men kan klares på effektiv måde ved opdeling af opgaverne blandt præsidentskabets medlemmer, således at hver enkelt ved, hvad hun skal lede og give rapport om. Det betyder også, at der er en fast dagsordenprocedure for alle møder.

Nogle områder i kirken har usædvanlige problemer. I Boston Massachusetts stav omfatter hver enkelt gren og hver ward, med nogle enkelte undtagelser, et geografisk område så stort som eller større end hele Salt Lake-dalen med søstre spredt omkring i smågrupper eller enkeltvis i så mange som tredive byer eller by-områder. Vi har foreslået som hjælp at lave et detaljeret kort over wardet eller grenen, hvor hver enkelt søsters bopæl er indtegnet.

Kirken får nye tilhængere så hurtigt,

og medlemmerne i almindelighed flytter så ofte fra et sted til et andet, at effektiv og konstant ajourføring af medlemskortene og de tildelte distrikter for besøglæreri er et bestandigt og uomgængeligt krav. Benyttelsen af optegnelserne kan betyde forskellen i et medlems tilværelse mellem aktivitet og udvikling eller at blive glemt og tilsidst gå tabt. Altid at være parat til at modtage nye søstre og at byde dem velkommen er en behagelig og vigtig del af en hjælpeforenings-funktions nærs rolle i kirkens missioneringsprogram.

Det forudgående er nerven i ledelsen – organiseret, parat til at virke og beredt til at modtage „livsånd“ (1. Mos. 2:7). Måske kan jeg bedst illustrere, hvordan Herren blæser liv ind i organisationen ved at fortælle om en telefonopringning, jeg fik fornylig. En forholdsvis ny hjælpeforenings-præsidentinde ringede til mig en tidlig morgen, ophidset og lykkelig og meget bevæget som resultat af et særligt funktionær- og lærermøde, der var blevet holdt aftenen før. De var kommet sammen fastende og ydmygt søgende Herrens Ånds velsignelse over deres arbejde. Én søster fortalte, hvordan hjælpeforeningen og arbejdet som besøglæreri havde bragt hende tilbage til aktivitet, og om den kærlighed og hengivenhed, der var blevet vist hende. En anden fortalte om de store velsignelser, som bønsumt studium af og undervisning ud fra skrifterne havde givet hende; en tredje om betydningen af den kærlighed og det søsterskab, som man delte i hjælpeforeningen; og en fjerde om den virkelige betydning af og mening med et vidnesbyrd og kundskab om Jesu Kristi og evangeliets gud-

dommelighed. Gennem musik og individuelle vidnesbyrd styrkedes og udvikledes de, Herrens Ånd forenede disse søstre, og der var fryd og fred i alles hjerter. Disse kvinders kærlige og glade ånd vil visselig blive til velsignelse for hele wardet.

(Fort. fra side 19)

„Brødre og søstre, jeg vil gerne takke jer allesammen for den hjælp og støtte, I har været i de sidste få uger. Det har været meget vanskeligt;“ hun standsede op og så ned på talerstolen. Da hun igen begyndte,

fik hun noget galt i halsen og måtte kæmpe for at tale tydeligt. „Men jeg vil gerne have, at I skal forstå, at jeg mere end nogen sind ved, at vor himmelske Fader elsker mig. Det er noget helt specielt for os at vide, at lille Paul allerede har nået det mål, som Max og jeg har arbejdet for hele livet. Jeg er kun taknemmelig for, at vi er blevet beseglet som familie af det hellige præstedømme. Hvis det ikke havde været tilfældet, ville alt dette have været umuligt at bære; men nu ved jeg, at hvis vi er værdige, vil vi igen få lov at være sammen.“

Lederskab

En dygtig leder er en, som muliggør succes for de mennesker, han leder.

Alle opgaver bør gives i tydelig form og med et bestemt tidspunkt, på hvilket de bør udføres.

En bestemt dato for rapportering om resultater og fuldførelse af opgaven bør aftales, samtidig med at opgaves gives, og rapporten bør indhentes som planlagt.

—Bryant W. Rossiter

JOHN TAYLOR

ET BREV FRA LANDFLYGTIGHEDEN

John Taylor, kirkens tredie præsident, blev født den 1. november 1808 i Milnthorp i England. Han blev ordineret til apostel den 19. december 1838 af Brigham Young og Heber C. Kimball. Han blev opretholdt som præsident for De tolv Apostles kvorum den 6. oktober 1877 og opretholdt som kirkens præsident den 10. oktober 1880 i en alder af 71. Præsident Taylor døde den 25. juli 1887 i Kaysville i Utah, 78 år gammel.

Historien om præsident Taylors omvendelse til kirken blev, sammen med et kort gennemgang af hans livshistorie, offentliggjort i Den danske Stjerne for februar 1975. Som dette bidrag i serien om kirkens præsidenters skrivelser og prædikener har vi valgt uddrag af et brev, skrevet af præsident Taylor og hans første rådgiver, George Q. Cannon. Brevet blev oplæst for kirkens medlemmer, der var samlet til general-konferencen i april 1886.

I denne periode var kirken udsat for alvorlig forfølgelse. Anti-mormoner i Utah og andre steder førte an, sammen med den lokale og nationale presse og med hjælp fra mange præster fra andre religionssamfund, i en kampagne af sladder og had mod kirken med hovedvægten lagt på flerkoneriet. Som resultat heraf udstedte De forenede Staters re-

gering strenge love, der nægtede dem, der levede i polygami, ret til at stemme, have offentlige stillinger og at virke som nævninge. Og de, der indgik polygamt ægteskab, risikerede bøder på op til 500 dollars og fem års fængsel.

Disse love var udelukkende beregnet på at diskriminere de sidste dages hellige. De føderale embedsmænd, der blev sendt til Utah arbejdede ihærdigt sammen med de anti-mormoner, der allerede boede i Utah, på at udpege og forfølge de medlemmer af kirken, som levede polygamt. Hustruer og børn blev tvunget til i retten at vidne mod deres ægtemænd og fædre. Som resultat deraf følte retskaftne og lovlydige mænd sig tvunget til at „gå under jorden“. Blandt dem var mange af kirkens ledere, præsident Taylor og hans første rådgiver, præsident George Q. Cannon medregnet.

(Joseph F. Smith, andenrådgiver i Det øverste Præsidentskab, udførte på det tidspunkt en mission i Hawaii).

Og således skete det, at mens de var på flugt fra truende forfølgelse, skrev præsident Taylor (og præsident Cannon) det følgende brev.

Til trods for de alvorlige forfølgelser, som vi lider under idag, er der dog meget at være taknemmelig for. Vort land er fyldt med mad i overflod. Intet råb fra menneske eller dyr rejser sig fra vore grænser til himlens Gud om fødevarer; ingen tiggere beder om almisser i vore gader, og ingen fortvivlet sjæl får nægtet det nødvendige til opfyldelse af sit behov. Og med disse velsignelser i form af god føde, godt tøj og tilstrækkeligt husly har vi også den uvurderlige velsignelse af den fred med Gud, som han giver enhver trofast hellig – fred i vore hjerter, fred i vore hjem, fred i vore nybygder – en fred, som verden ikke kan give, og som, lovet være Gud, den ikke kan tage fra os. Lad derfor vore hjerter, brødre og søstre, være fyldte med taknemmelighed og pris til vor Gud for hans godhed og barmhertighed mod os som et folk. Han har givet løfter med hensyn til Zion; vær sikre på, at han ikke vil glemme dem. Zion kan sige med profeten Esajas' ord: „Herren har svigtet mig, Herren har glemt mig“. (Es. 49:14).

Men Herren svarer:

„Glemmer en kvinde sit diende barn, en moder hvad hun bar under sit hjerte? Ja, selvom de kunne glemme, jeg glemmer ej dig. . .

Se, i mine hænder har jeg tegnet dig, dine mure har jeg altid for øje.“ (Es. 49:15,16).

På intet tidspunkt har Herren ledet sit folk til at forvente, at de ikke var nødt til at udholde prøvelser eller ikke at få deres tro grundigt prøvet. Hurtigt efter at denne kirke var blev organiseret, fik hans folk at vide: „Thi jeg har besluttet i mit hjerte, siger Herren, at prøve jer i alt, om I vil forblive tro i min pagt til døden, så I kan findes værdige. Thi om I ikke vil forblive tro i min pagt, så er I mig ikke værd.“ (L & P 98:14,15). Vi behøver næppe at minde jer om, at hvis I lever gudfrygtigt i Jesus Kristus, mens Satan har magt, vil I komme til at lide forfølgelse.

Under forsyn af den Almægtige tjener forfølgelse et særdeles nyttigt formål. Enhver trofast hellig må forstå og anerkende det. Hver enkelt føler dens virkninger på sig selv; han ser dens virkninger på sine naboer og venner. Forfølgelse skaber karakter. Under dens indflydelse kommer vi alle til bedre at kende os selv, end vi gjorde, før vi kendte dens pres; og vi opdager karakteregenskaber hos vore brødre og søstre, som vi måske tidligere var helt ukendte med. Den forfølgelse, vi har lidt under i disse sidste atten måneder, har, selvom den har været smertelig, ikke været uden værdi for sidste dages hellige og indgivet os ny iver, nyt mod og ny beslutsomhed. Den har også fået mange, som var letsindige og uvidende til at hæve sig over deres letsind og at forny deres flid i arbejdet for Gud. Den har også afsløret manges hykleri og fået dem der foregav ven-skab og fællesskab, til at kaste masken, og vise deres sande jeg. Men det er på de unge i vort samfund, at indvirkningen af denne forfølgelse stærkest har kunnet mærkes. Mange af de unge af begge køn synes at

have været af den mening, da alt åndede fred, og ingen krig blev ført mod deres forældre og venner, at de uden fare for sig selv eller deres tro kunne dyrke fællesskab med verden. Navnene „sidste dages hellige“ og „ikke-jøder“ betød det samme for dem. De syntes ikke at kunne se nogen grund til, at de ikke kunne være i fuldkommen harmoni med begge klasser, Enhver erfaren sidste dages hellig ved, hvor farligt det er at bygge på det grundlag. Men af denne forfængelige drøm er de blevet vækket af denne rå forfølgelse. Skillelinien mellem de sidste dages hellige og verden er blevet trukket så skarpt op, at de finder sig selv (medmindre de bliver apostater) tvunget til at tage parti ved deres venners og forældres side; og forskellen mellem deres religion og det, der er i modsætning dertil, viser sig tydeligt for deres hjerter og samvittighed med en styrke, der aldrig tidligere har været kendt af dem. Denne forfølgelse driver den opvoksende generation sammen med overraskende styrke. Den gør indtryk på de yngste børn i samfundet som de kommende år ikke kan bortviske. De lærer sandheden af Frelserens ord gennem den pinefulde oplevelse, som vore fjender nu giver dem. „Var I af verden, så ville verden elske sit eget; men fordi I ikke er af verden, men jeg har udvalgt jer af verden, derfor hader verden jer“ (Johs. 15:19).

Som verden vel allerede ved, kan den tro, der blev forkyndt af Herren Jesus til apostlene, og af dem til verden, og som frembringer de samme frugter nu som dengang, kun blive udslukt i et rent folk ved at de bliver udryddet. Det er den tro, som Herren har gengivet til jorden, og

det er den som vi ejer. Så længe mænd og kvinder, som modtager den, forbliver rene, vil den tro leve og vokse og frembringe frugter af retfærd. Det har alle sidste dages hellige bevist. Men tro skal dyrkes. Ved dyrkning vokser den. Vor tid er en tid, hvor sidste dages hellige bør hengive sig til deres religion med alt hvad deres sjæl evner. De bør leve sådan, at de kan glæde sig over Helligånden og dens gaver til dem. De gaver behøves af enhver mand og kvinde for at gøre dem i stand til at udholde de prøver, de kommer ud for.

På dette tidspunkt vil det nok ikke være upassende igen højtideligt at advare kirkens ledere og medlemmer mod al opførsel, der har tilbøjelighed til at være umoralsk og uhøvisk. Vi bliver stede, og for det meste falskeligt, beskyldt for at forkynde og praktisere seksuelle udskjelser under religionens kappe. Ingen beskyldning kan være mere falsk; for intet filosofisk system, ingen morallove, ingen religiøse trosartikler siden verden først blev befolket, har nogen sinde forkyndt strengere og mere eftertrykkeligt end Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige den altoverskyggende nødvendighed af personlig renhed i forholdet mellem kønnene. Og det er de hellige helt klar over. Lad os derfor sørge for, at vore handlinger svarer til vores tro; for vi kan regne med, at ingen nok så fremtrædende opposition, intet familiebånd og ingen rigdomsindflydelse kan frelse os fra straffen, hvis vi bryder Guds lov i denne henseende. For kun nogle få uger siden blev det De tolv Apostles kvorums triste pligt at udelukke ét af sine medlemmer, som havde overtrådt kyskhedsloven, af

fællesskabet. Han var en mand med god uddannelse, med sund dømmekraft og lang tids erfaring i kirken, men hverken det eller hans ophøjede stilling i præstedømmet kunne redde ham fra den lovs straf, som han så letsindigt havde brudt. Og som det er med ham, sådan er det med alle andre. Loven bestyres af kirkens ledere med retfærdighed og upartiskhed uden nag til nogen men med skyldigt hensyn til Guds befalinger og ærende hans hellige navn. Hør det, I Israels hus! I, som søger at opnå det celestiale rige hos vor Fader – ingen undtagen den rene af hjertet kan se Gud; ingen undtagen dem, som har helliggjort alle deres følelser og lyster ved fuldstændig og absolut underkastelse under hans love, kan opholde sig i hans nærvær! Lad os også huske, at samfundets tilstand som et hele afhænger af de enkeltpersoner, som udgør det; sådan som dets enkelte dele er, sådan er det i sin helhed. Hvis de enkelte

mennesker i samfundet er kloge, retskafne, intelligente, ærlige, ærbare og rene, så vil det samfund adskille sig fra andre samfund på grund af sine særlige dyder. For at anvende det princip individuelt med ønsket om at se Kristi kirke beredt som en brud til Frelseren, må vi hver især efterleve vores religion og i dagligdagen være eksempler på de dyder, som vi ved må pryde bruden, før hun kan komme ind til Herrens nærvær. Dette spørgsmål om personlig renhed, tro, flid og godt arbejde er et, som vi ikke kan uddelegere til vores næste eller gøre til andre mænds og kvinders ansvar; men hver enkelt må gøre sin pligt, hver enkelt bære sit eget ansvar, udføre sine egne opgaver, hver enkelt sætte sit eget hus i orden, hver enkelt bære sit eget ansvar, re, hver enkelt leve nær til Herren, hvis han forventer, at Gud drager nær til ham.

„Var I af verden, så ville verden elske sit eget; men fordi I ikke er af verden, men jeg har udvalgt jer af verden, derfor hader verden jer ”

(Johs. 15:19)

TEENAGE-PIONER

MARGARET JUDD CLAWSONS EVENTYR

Gordon Irving

Margaret Judd, en 17 årig pige, som i 1849 drog over prærien med sin familie, skrev en beretning om den oplevelse, som er virkelig levende og udstråler en sans for humor. Margaret var født i Ontario i Canada, hvor hendes forældre sluttede sig til kirken, da hun var fem år gammel. I *Rambling Reminiscences* of Margaret Gay Judd Clawson, der blev skrevet 60 år efter vandringsen over sletterne, genkalder Margaret sine interesser og indtryk som en teenager, der drager til Utah for at opfylde sin families drøm om at samles med de hellige. 3 år efter ankomsten til Salt Lake City blev Margaret lige før sin 21. fødselsdag anden hustru til den unge Hiram B. Clawson, der blev en prominent købmand og forretningsmand og varetager af præsident Brigham Youngs økonomiske interesser. En af Hiram og Margarets sønner, Rudger, blev præsident for De tolv Kvorum. Margaret døde i Salt Lake City i 1912, 81 år gammel.

„Efter at de hellige forlod Nauvoo, fordoblede mine forældre deres anstrengelser for at få fat på en vogn og forsyninger, så de kunne rejse til Rocky Mountains. I mellemtiden havde far været ret syg et par gange, og det forsinkede rejsen betydeligt. Jeg husker udmærket, hvor vanskelig det var for ham at oplære dyrene til at trække vognen. Der var 6 køer og 2 okser. Okserne var godt oplærte og ret pålidelige, men køerne var vilde og urolige. Han fik hjælp til at spænde dem for og begyndte så at føre dem. Lige pludselig begyndte de at løbe afsted i modsat retning, eller de løb til bagenden af vognen og fik det hele til at gå i kludder.

Og dette blev ved dag ud og dag ind, og mens far søgte at oplære kvæget, bad mor. Hun fortalte mig senere, at mangan en nat, når vi var i seng og sov, gik hun ud i haven bag vort hus og bad inderligt om at Herren ville åbne en udvej for os til at rejse ud til de hellige. Hun var villig til at dele deres vanskeligheder for blot at være sammen med dem.

En anden kilde til ængstelse for hende var, at jeg var en teenager, i den romantiske alder 17 år, og mor, der kendte det menneskelige hjertes modtagelighed, var bange for, at én eller anden ung mand skulle overtale mig til at tænke mere på ham, end jeg gjorde på hende, og lokke mig til at blive dér. Hun kunne ikke leve borte fra kirken, og hun kunne ikke efterlade et barn bag sig. Så mine forældre sagde, at vi ikke måtte blive der længere.

Og efter nogle ugers hårdt arbejde, fik far køerne dresseret, så han kunne drive dem fremad, og den 9. dag i maj 1849, på min bror Riley's 16. fødselsdag, sagde vi far-

vel til vore venner og slægtninge, hoppede ind i vognene og påbegyndte vores lange, begivenhedsrige rejse. Åh, hvor mors ansigt lyste af glæde! Hvad brød hun sig om vanskeligheder, hvis bare hun kunne nå sit mål?

Vores første nat ude, efter at vi havde påbegyndt vores rejse, kamperede vi på prærien; far havde løst kvæget og jaget dem ud, for at de kunne æde sig mætte i græs. Han var nødt til at holde øje med dem, så de ikke strejfede for langt omkring. Vi havde samlet nok brændsel til at lave et godt bål, og mor var ved at lave mad, da der pludselig opstod et frygteligt tordenvejr. Regnen strømmede ned i lange baner, og vi blev allesammen drivvåde. Selvom vi søgte ind i vognen, så hurtigt vi kunne, blæste stormen regnen med en sådan kraft, at vognen kun ydede meget dårlig beskyttelse. Selvfølgelig gik ilden ud, og det hjalp jo ikke på tilberedelsen af middagen den aften. Men den næste morgen skinnede solen dejligt, alting blev tørt, og vi fortsatte vores rejse.

Jeg husker ikke, hvor længe det tog os at nå til Council Bluffs i Iowa, men jeg husker, at vi kamperede dér en måned, ventende på, at kompagnier skulle samles. De måtte organiseres som beskyttelse mod indianerne. Åh, hvor var det ensformigt i lejren, når man ikke var på rejse! Hvor glade blev vi ikke allesammen, da vi begyndte vores endelige rejse til Salt Lake City. Alt syntes lyst og skønt. Jeg var ung og ved godt helbred. Alt forekom så vidunderligt for mig. Ansvaret, bekymringerne og omsorgen hvilede hos mine forældre. Når vi rejste sådan, som vi gjorde, lignede den ene dag den anden. Efter at have rejst hele dagen, kam-

perede vi om aftenen. Mændene tog sig af kvæget, mens kvinderne lavede aftensmad. Når det var overstået, lavede de unge mennesker gerne et bål, hvorom vi sad, talte sammen, fortalte historier, sang og hyggede os.

Alle måtte respektere hinandens vognområde, det vil sige al den jord, der optoges af okseågene, lejrkedlerne og alt det, der var nødvendigt for rejsen. Så når nogle af de unge mennesker kom på besøg, følte jeg mig lige så godt hjemme ved at sidde på et okse-åg, som hvis jeg sad i en lænestol i en dagligstue. Sådan er livet bare på prærien.

Min bror kørte et okseforspand for en enke og hendes lille pige. Den lille pige var meget sød og elskværdig, moderen temmelig særpræget. Han sagde, at hun plejede at stille flere spørgsmål om dagen, end 10 mænd kunne besvare på en uge. Han var den fødte spasmager og kunne ikke lade være med at sige vittigheder, så lidt som han kunne lade være med at trække vejret. Han kunne ikke fortælle hende noget, hun ikke ville tro, ligegyldigt hvor bizart eller mærkværdigt det end var. Han blev så træt af hendes spørgsmål, som f.eks.: 'Riley, hvor langt har vi rejst idag?' og 'Jeg gad vide, hvor langt vi vil komme i morgen?' 'Jeg gad vide, om vi vil komme til noget vand?' 'Jeg gad vide, om vi kommer til at se indianere?' og 'Jeg gad vide, hvad de vil gøre?' 'Vil de være venlige eller fjendske?' Hendes „gad vide“ blev så monoton, at han næsten ikke kunne bære det.

Endelig fik han hævn, da vi kom inden for synsvidde af Chimney Rock. Enhver, som er kommet over prærierne, hvadenten det er i vogn eller med toget, vil huske at have set

det — et storslået kendingsmærke — meget højt og formet omtrent som en skorsten og sandsynligvis mange århundreder gammelt. Med den fart vi kørte og gik, kunne det ses flere dage, før vi nåede dertil. Da hun begyndte at undre sig over klippeformationen, fortalte han hende meget fortroligt, at så snart vi nåede dertil, ville han gå hen og vælte den, fordi han var træt af at høre så meget om Chimney Rock, og at den forøvrigt havde stået der længe nok. Så snart han lagde hænderne på den, ville den vælte. Og hun tiggede og bad ham om at lade den stå, så andre emigranter, som kom efter os, også kunne se den, men han var stædig. Så truede hun ham med at ville sige det til Brigham Young, når de kom til Saltsødalene. Det var altid hendes sidste tilflugt. Men han holdt hende i spænding i 2 dage, indtil vi var mindre end en kilometer fra klippen. Så endelig gav han efter for hendes bønner og sagde, at han ville lade den stå. Hun var så glad derfor, at hun gav ham en ekstra god midt-dagsmad og aftensmad den dag.

Han havde ikke planlagt, at hans sidste spøg med hende skulle falde ud, som den gjorde. Bare for at drille hende, havde han, før vi kom til den sidste canyon, Emigration Canyon, fortalt, at hendes vogn ville vælte, ja, han vidste, at den ville vælte. Hun sagde, at hvis den gjorde det, ville hun fortælle det til Brigham Young. Og selvfølgelig væltede den; Det var en meget vanskelig canyon at køre ned i. Riley var meget for-bavset. Han var bare en dreng og var frygtelig bange. Ingen arbejdede hårdere end han for at få den på ret køl igen. Med andre mænds hjælp fik han den op at stå på vejen, som var meget stejl. Den så temmelig

miserabel ud med alle siderne ødelagt, men der var kun sket lille skade på forsyningerne, og da det var den sidste dag, før vi kom ind i dalen, klarede han sig godt alligevel. Riley hørte aldrig noget om, hvorvidt hun fortalte det til Brigham Young eller ej.

Efter at vi havde rejst adskillige hundrede kilometer blev ensformigheden afbrudt af, at vores kvæg løb løbsk. Det forekom os, som om jo længere vi kom, og des hårdere kvæget måtte arbejde, des lettere lod de sig skræmme. Den begivenhed, der gjorde mig mest bange, forekom om aftenen. Vi havde haft et par tilfælde før, så kvæget var parat til at styrte af sted nårsomhelst. Jeg tror, det enten skyldtes indianerne, eller det kan have været på grund af de store hjerde af bøfler, som vi så hver dag, at vore kompagni var blevet tilrådet at lukke kvæget inde hver nat. Om aftenen blev kvæget sluppet løs, så de kunne æde sig mætte, mens man overvågede dem, hvorefter de blev bragt ind i indelukket. Den blev lavet ved at vognene dannede en stor cirkel, hvor hjulene rørte ved hinanden, og der var en åbning, hvorigennem dyrene blev drevet ind, så de var helt sikre dér.

Vi var i bøffel-landet. Vi havde hørt om, hvor forfærdelig en ting det var, når de blev skræmt på flugt i panik, og at en stor hjord for nylig havde påbegyndt deres vilde løb, og da de første i flokken kom til de høje skrænter ved Plattefloden, faldt de ud over brinken og dannede en slags bro for de efterfølgende, der trampede over de første og derved dels klemte dem ihjel, dels druknede dem.

En nat ved omkring 2-tiden sov hele lejren deres sødeste søvn, da der

pludselige lød en frygtelig larm af trampen og brølen, jorden rystede, vores vogn rystede og rokkede frem og tilbage. Det slog øjeblikkelig ned i mig, at en flok bøfler var på flugt i vild panik, og at vi allesammen ville blive trampet ihjel. Så jeg krøb i skjul og beredte mig til at dø. Snart efter kaldte mor på Pebe og mig, fordi der ikke kom en lyd fra vores lille soveværelse (forenden af vognen). Og jeg svarede uldent under dynerne, at jeg endnu var levende. Lige pludselig skete der noget. Det var vores eget kvæg, der var brudt ud fra indhegningen. Noget havde forskrækket dem, og de begyndte deres vilde, sindssyge løb. Først var de løbet rundt og rundt i indhegningen, og så brød de gennem de bjælker, der spærrede for åbningen. Intet kunne holde dem tilbage. De spredtes over omegnen i mange kilometers afstand. Det tog vore mænd adskillige dage at få dem samlet sammen, og de så forfærdelige ud, de der var tilbage, for nogle af dem døde af overanstrengelse, og andre måtte slås ned. Et par af kaptajnets køer prøvede at komme op ad en stejl skrænt, men faldt bagover og brækkede halsen — det betød ét par mindre til at trække hans vogn, og ét par mindre at malke (åh, den vidunderlige mælk — hvilken luksus derude på prærien!).

Under den „vilde flugt“ blev et par mænd slemt tilredt, den ene temmelig alvorligt. Det var en guldgraver, der skulle til Californien, og som havde indhentet os og nu rejste sammen med os. De, der ville til Californien, rejste meget hurtigere end mormon-emigranterne. Under forsøg på at standse kvæget, blev han løbet over ende og trampet ned. Hans stønnen var forfærdelig. Jeg så ham

først igen engang den følgende vinter, da han besøgte os. I al den tid han var der, lå han på knæ. Han kunne godt stå op, men ikke sidde ned. Jeg hørte aldrig siden fra ham, efter at han var taget afsted til guldminerne. Gamle kvægfolk siger, at tamme husdyr af den hornede race er de mest skøre og vildeste af alle dyr, når de er i en „vild flugt“. Det lyder mærkeligt, men de synes allesammen at starte på én gang, nøjagtigt som om et lyn havde ramt hver eneste på samme tid.

Vores næste spændende begivenhed skete en dejlig eftermiddag, da vi langsomt var på vej fremad. Lige pludselig spredtes alle vore vogne i hver sin retning lynhurtigt over prærien. Jeg tror ikke, de hurtigste heste kunne have indhentet vore køer. Far sad foran på vognen og talte til og piskede sine dyr, nogle gamle okser, for at få dem under kontrol. Han var bange for, at hans køer skulle blive blandet op med nogle af de andre hold, der var i fuldt løb, eller at vognen skulle vælte med os allesammen i. Vi skrumpede over stok og sten. Af og til hoppede vi sådan op og ned, at hovedet ramlede mod vognbuerne og på den måde gjorde alle opmærksom på, hvad der skete inde i vognen. Ingen kan forstå situationen uden selv at have prøvet det. Igen stirrede døden mig i ansigtet, og jeg skyndte mig at dække hovedet til. Hvis jeg skulle dø nu, ville jeg i hvert fald ikke se det ske! Men mor trak hurtigt dækket af mig, og da vi endelig standsede, gav hun mig et ordentligt foredrag, om altid at være på udkik efter en chance til at undslippe.

Nå, men da dyrene havde løbet så langt, de kunne, standsede de. Der

forekom adskillige uheld, og en kvinde blev dræbt. Hun blev løbet over ende og trampet ihjel. Hun efterlod en hel familie af børn. Hvor vi dog allesammen frygtede denne vilde hovedkulds flugt — der er noget frygteligt ved en flok panikramte dyr. Selv mennesker er ikke tilregnelige, når frygt overvinder fornuften.

Der var en ko blandt vores, der var meget intelligent. Ja, den var så smart, at den plejede at gemme sig i sivene for at undgå at blive spændt for, men når så far fandt den og spændte den for, var koen en god arbejder og gav også megen mælk. Engang blev den lam og kunne næsten ikke gå. Mine forældre var bekymrede, fordi de allerede havde mistet én ko. De var bange for, at vi ikke kunne følge med de andre i kompagniet, så mor sagde, at hun ville lave et grødomslag og lægge det på, så snart koen lagde sig ned for natten. Hun lavede et kæmpe stort et, som dækkede hele den lamme hofte. Men den næste morgen, da far gik ud for at hente køerne, udbød han: „Men mor dog, du har lagt omslaget på den forkerte hofte!“ Mor sagde bare: „Skidt med det. Det går nok alligevel. Varmen er gået lige igennem!“ Og rigtig nok, koen haltede kun lidt den dag og var snart helt i orden igen. Jeg ved, at der lå en hel del tro i tilberedningen af det grødomslag.

På disse tidlige efterårsdage fandt vi tit vilde frugter som f.eks. aronia-bær (nordam. busk af rosenfamilien), mispel og nogle små røde bær, der kaldtes bøffelribs eller squaw-bær, som vi allesammen holdt meget af. En dag bestemte jeg mig til at ville „tage imod“ om aftenen. Så efter at vi havde slået lejr, bad jeg nogle af

pigerne og drengene komme hen og tilbringe aftenen ved vores lejrbrå, når de havde udført deres huslige pligter. Dengang blev ingen fornærmet over at blive indbudt mundtligt. Alle var glade for at komme, ingen afslog indbydelsen.

Om eftermiddagen havde jeg bedt mor lade mig lave nogle pie med bøffelribs. Og selvfølgelig gav hun mig lov. Pie var en virkelig luksus og noget, som man kun sjældent så på prærien. Jeg ville overraske mine gæster med mine overdådige forfriskninger. Og det gjorde jeg! Jeg havde knapt fået okse-ågene og nogle andre ting arrangeret meget kunstnerisk, før mine gæster ankom (de kom ikke for sent, sådan som det synes almindeligt nu om dage). Efter at vi havde sludret lidt og sunget nogle sange, undskyldte jeg mig for at gå hen til spisekammeret (en kasse, der hang under vognen) og hente mine tærter. Idet jeg delte dem ud, sagde jeg undskyldende, at de måske ikke var søde nok. En galant ung mand svarede meget hurtigt: „Jamen, ligegyldigt hvad disse hænder har lavet, vil være sødt!“ Og det troede jeg, han virkelig mente.

Efter at have budt rundt, tog jeg selv en pie. Men allerede den første mundfuld gav mig et chok: den smagte, som om den var blevet sødet med citronsyre! Det blev enden på mine forsøg på at lave tærter på prærien. Jeg har ofte spekuleret på, hvordan de andre kunne spise dem, men god tone krævede, at man gjorde det. Jeg tror ikke, der fandtes nok sukker i hele lejren til at have sødet den pie tilstrækkeligt! Det bedste af alle måltider, mens vi var på rejsen, var for mig frokosten, som vi spiste ved middagstid. Mor

plejede at koge en kedel fuld af majsgrød om morgenen. Den pakkede hun ind for at holde den varm. Når malkningen var overstået, blev mælken anbragt i en tinbeholder, der blev pakket ind, for at mælken ikke skulle skulpe over. Når vi slog lejr ved middagstid for at fodre kvæget, plejede mor at pakke grød og mælk ud. Det var alt for godt for fattige mennesker! Min søster Phebe kunne ikke vænne sig til det. Hun sagde, at det altid gjorde hende så sulten. Jeg hørte aldrig nogen klage over dårlig appetit, mens vi satte over prærien. Al slags mad smagte godt – undtagen mine! Brød og bacon var dejligere tærter end plum-budding og sandkager nu. Hvor kan omstændighederne dog forandre vores smag!

Det vanskeligste, jeg måtte igennem på vores rejse, var dagen, før vi kom til Laramie i Wyoming. Dyrene var allesammen trætte og ømme i benene, og rejsen gik så trægt, at far sagde, at vi den dag kom til at gå allesammen. Ikke noget med at køre på vognen. Jeg vil aldrig glemme den spadseretur. Vi gik i sand til op over anklerne, mænd og kvinder, og det var meget dybere for kvæget og vognene. Da vi slog lejr om aftenen den dag, var vi kun kommet 16 km frem. Det forekom mig at være tusinde, og jeg ønskede mange gange den dag, at jeg var et eller andet sted, hvor folk aldrig blev trætte. Endelig kom vi så til enden af vores lange, trættende rejse, og om aftenen den 15. oktober slog vi lejr ved udmundingen af Emigration Canyon. Hvilket vidunderligt syn var det ikke at stirre ned i den store Saltø-dal! Næste morgen stod vi meget tidligt op, lysvågne på én gang, og ikke længe efter kørte vi ned.“

